

LITERATURA ȘI ARTA

SĂPTĂMÂNAL AL SCRITORILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA
JOI, 3 mai 2012. FONDAT LA 3 OCTOMBRIE 1954
NR. 18 (3479)

LA EST DE VEST

DIHORUL

Dmitri Rogozin, reprezentantul Guvernului Federației Ruse în Republica Moldova, declarase obraznic, înainte de a sosi la Chișinău, că „nici n-am ajuns acolo și de-acum e multă zarvă în coteț”.

Cotețul, în viziunea sa, e Republica Moldova.

Dar cel care provoacă, de regulă, zarva în cotețe e Dihorul, mamiferul ce se strecoară în ogrăzile gospodariilor, făcând farfală în păsările de curte.

Care e scopul Dihorelui trimis cu misiune în coteț?

Să împrăștiie multă putoare, în primul rând.

Iar moldovenilor să li se facă lehamite de miasma emanată de el și să se lase „jumuliți”.

„Trimisul” urmează să pună în practică propunerile lui Putin de a crea un URSS-2.

De această dată fostele republici sovietice vor fi înglobate în Federația Rusă.

Putin și-a propus drept obiectiv primordial „absorbirea” Ucrainei. Ca să poată avea graniță comună cu republica moldovenească transnistreană.

Aceasta urmează să aducă după ea în noul imperiu Republica Moldova.

Dmitri Rogozin a condiționat în felul următor concilierea dintre cele două maluri de Nistru pe care urmează să o realizeze:

a) Dacă Republica Moldova acceptă federalizarea sa, Transnistria revine în componența Republicii Moldova, dacă nu – nu!

b) În dialogurile dintre Chișinău și Tiraspol, Republica Moldova și o parte a ei – Transnistria – sunt declarate subiecte separate egale în drepturi (precum Republica Moldova și Ucraina sau Republica Moldova și Federația Rusă).

c) Republica Moldova trebuie să recunoască Federația Rusă drept unica autoritate politică din regiune, iar confederația viitoare Moldo-Transnistria – o zonă de interese a Federației Ruse.

d) Republica Moldova să fie condamnată ca stat agresor în conflictul din 1992, care a atacat statul pașnic republica moldovenească transnistreană și să fie pedepsiți voluntarii, ostașii Armatei Naționale, polițiștii moldoveni care au atacat „poporul pașnic transnistrean” și Armata a 14-a dislocată la Tiraspol.

e) Republica Moldova va achita datoriile pentru gaze de peste un miliard de dolari acumulate de

Transnistria în ultimii 20 de ani.

f) Guvernul de la Chișinău va asigura renunțarea de către moldoveni a numelui de „români”, a „istoriei românilor”, a „limbii române”, a alfabetului latin, a tricolorului, a însemnelor naționale.

g) Se va institui pentru viitoarea confederație un reprezentant al lui Putin, cu alte cuvinte – un guvernator rus (D. Rogozin?) pe teren.

h) Republica Moldova va consulta Kremlinul în orice inițiativă a sa legată de relațiile internaționale (inclusiv cu România).

Viitoarea URSS-2 are deja nume: Uniunea Euroasiatică.

Spre crearea acestei suprastructuri sunt concentrate eforturile Federației Ruse și ale lui V. Putin la ora actuală.

D. Rogozin are misiunea să aducă Republica Moldova, șantajând-o cu pierderea ireversibilă a teritoriilor ei din est, în viitorul GULAG rusesc, de această dată de nuanță capitalistă.

Ambasadorul Republicii Moldova la Moscova, Andrei Neguță, a susținut aceste inițiative, dovedind recent că reprezintă interesele partidului comunistilor, de care nu s-a dezlipit, și nu, cum i-ar sta mai bine unui ambasador, interesele Republicii Moldova. El a anunțat într-un interviu că retragerea militarilor ruși din Transnistria ar putea pune în pericol Republica Moldova, de aceea armata rusă nu trebuie să se evacueze din stânga Nistrului.

S-a mai auzit așa ceva undeva pe lume, când guvernul dintr-o țară spune ceva, iar un ambasador susține contrariul?!

Acum Guvernul Republicii Moldova are de făcut niște lucruri: să-l declare pe Dmitri Rogozin *persona non grata* pe teritoriul republicii noastre. Și să facă tot posibilul să-i aresteze și să-i judece pe Igor Smirnov, ca criminal de război, dar și pe cei doi fii ai acestuia, Oleg și Vladimir, implicați în mai multe crime economice.

Pornind de aici vor trebui demarate și discuțiile privind reglementarea conflictului transnistrean, pe care Dmitri Rogozin le mai vede ca pe o ceartă de păsări dintr-un coteț.

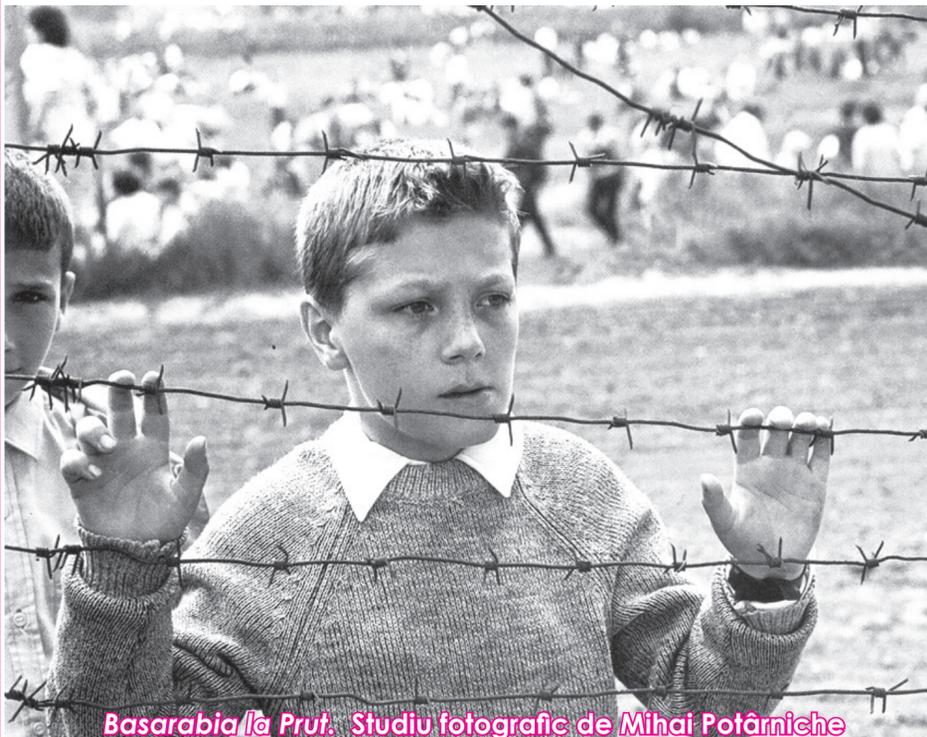
Domnilor guvernați chișinăuieni, scoateți Dihorul cât mai curând din coșterea!

Că emană putoare!

Aceasta nu are decât să-și facă de cap în bârlogul său, acolo unde-s toți ca el și nu i se simte duhoarea!

Nicolae DABIJA

PUBLICAȚIE DE LIMBA ROMÂNĂ

Basarabia la Prut. Studiu fotografic de Mihai Potârniche

Aviz important

În această lună se împlinesc 200 de ani de când două imperii hulpave – Turcia și Rusia – au rupt în două Țara Moldovei.

La 17 mai 1812, granița a trecut pe trupul viu al Moldovei, care doare de 200 de ani, fiind o rană deschisă.

Forul Democrat al Românilor din Republica Moldova și Asociația Veteranilor Războiului din 1992 „Tiras-Tighina”, cu susținerea Consiliului Național al Unirii, a Asociației „Acțiunea-2012” și a altor asociații neguvernamentale, vă invită să comemorăm împreună această dată tristă a istoriei noastre.

La 13 mai curent, zi de duminică, între orele 13.00 și 14.00, invităm toată lumea de bună-credință de pe întinsurile Basarabiei să ne adunăm cu mic, cu mare în Piața Marii Adunări Naționale, loc simbolic al istoriei recente.

La ora 14.00 vom porni într-un marș pentru comemorarea victimelor celor 200 de ani de ocupație ruso-sovietică, ce va înainta pe bd. Ștefan cel Mare (spre Ambasada Federației Ruse), urmând apoi pe străzile Toma Ciorbă-Constantin Stere-Alexei Mateevici (spre Ambasada Turciei)-Anton Crihan-Teatrul de Vară.

La Teatrul de Vară, începând cu ora 16.00, se va desfășura o amplă manifestare de comemorare a acestui eveniment dureros, cu participarea unor distinsе personalități culturale și artistice din România: naistul Gheorghe Zamfir, interpreta Sava Negrean-Brudașcu, interpretul Gheorghe Turda, taragotistul Dumitru Fărcaș,

însoțiți de formații, colective artistice și interpreți din Republica Moldova.

După manifestarea comemorativă, în jurul orei 19.00, vom porni de la Teatrul de Vară pe următorul traseu: străzile Anton Crihan-Mateevici-Pușkin-București (Ambasada României)-Bănulescu-Bodoni-Piața Marii Adunări Naționale.

Aici vom asista la un **Te Deum**, oficiat de preoți ai Mitropoliei Basarabiei, în memoria victimelor luptei pentru libertate în cei 200 de ani de la rapt.

Manifestările vor continua și la 16 mai, ziua când a fost semnat odiosul Pact de sfășiere a Țării Moldovei.

În această zi, începând cu ora 19.00, va avea loc o retragere cu torțe și o defilare cu lumânări aprinse, începând cu perimetrul străzilor Alexei Mateevici și Sfatul Țării (în fața Palatului „Sfatul Țării”, unde s-a votat Unirea din 1918) și continuând pe străzile Mateevici-Pușkin-București (pe lângă Ambasada României)-Bănulescu-Bodoni-Piața Marii Adunări Naționale, unde vom comemora evenimentul trist produs acum 200 de ani.

Îi invităm pe toți cei care țin la Neam și Țară, la soarta de mâine a acestei așchii de Popor, să participe la aceste manifestări de demnitate națională și de vrere românească.

Te așteptăm, prieten drag, să fii alături de noi, împreună cu rudele și prietenii tăi.

**Ajută-ți destinul să redevină al tău!
E timpul!**

POESIS

Creștinii să se roage pentru neam și reîntregirea Țării și cu această rugăciune sfântă:

Rugăciune către Duhul Sfânt al Adevărului pentru reîntregirea Țării

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin!

Împărate ceresc, Mângâietorule - Duhule Sfinte - auzi-ne rugăciunea plină de durere. Ne rugăm Ție pentru Țara noastră dreaptă și sfântă, care prea multă vreme mai rămâne destrămată, iar copiii ei, împrăștiți și îndepărtați, sunt deznădăjduiți, în derută și nesigurantă, ca puii rătăciți de cloșcă. Te rugăm, Mângâietorule, să ne fii ocrotitor și îndrumător în lucrarea noastră de reîntregire a Neamului. Știm că acestor copii rătăciți și înstrăinați de mama lor le poate lumina calea numai Lumina Ta călăuzitoare.

Doamne, milostivește-Te spre noi și nu ne părăsi! Doamne, auzi-ne durerea din suflet! Timp de veacuri prea mulți fii ai Neamului nostru au căzut în nenumărate bătălii, prea mult sânge a vărsat neamul românesc pentru existență, poporul nostru cu prea mulți martiri și-a plătit supraviețuirea, cu prea mulți martiri și-a plătit libertatea și unitatea, prea mulți au pățimit de pe urma străinilor potrivnici care le-au schilodit destinele. Deși dreptatea și sfântul adevăr sunt de partea acestui popor creștin, el mai rămâne destrămat și cu fii și fiice umilite.

Duhule Sfinte, Te rugăm să ne fii grabnic ajutor și ocrotitor al Țării! Revarsă lumina sfințelor Tale adevăruri deșteptătoare asupra fiicelor și fiilor Neamului, asupra tuturor celor ce au ochi să vadă, urechi să audă și cuget să înțeleagă. Trimite-ne, Doamne Sfinte, dragostea Ta desăvârșită și unificatoare și ajută-ne să ne reîntregim Neamul și Țara! Amin!

Vasile D. CIUBUC

AUROMANIA

Între morală și filosofie

Ovidiu, poetul exilat din Roma și lăsat să moară în pustietatea Scitiei, povestește în *Metamorfoze* o legendă despre lăcomie...

El spune că odată, după o petrecere cu multă băutură, învățătorul lui Dionis, zeul vinului, a rămas în urma grupului de petrecăreți și s-a răcit. Sușușii lui Midas, regele Frigiei, l-au găsit într-o pădure și l-au dus la curtea suveranului. Acesta l-a recunoscut și l-a primit cu mare cinste, apoi, când Dionis pierduse deja speranța de a-l revedea, s-a dus la el și i-a spus:

–Știu bine că l-ai plăns pe învățătorul tău, crezându-l mort. Dar iată-l din nou în fața ta nevătămat și vesel!

Plin de recunoștință, zeul l-a îmbrățișat pe Midas și l-a înțrebat:

– Ce vrei să-ți dau pentru această faptă?

Zgărcenia și lăcomia regelui erau proverbiale, însă, cu cât mai multe comori aduna în jurul său, cu atât mai mare devenea și setea lui nesățioasă pentru ele. Acum se afla în fața unui zeu atotputernic. Avea ocazia să-i ceară imposibilul. Și el a cutezat...

– Ce-ar fi să-mi dai puterea magică de a prefăce în aur tot ce ating cu mâna?

– Vorbești serios? S-a mirat Dionis. Nu-i o alegere prea bună... Dar fie cum dorești!

Triumfând de bucurie, Midas a făcut cale întoarsă, iar pe drum, ca să-și verifice puterea, a rupt o crenguță de stejar.

Aceasta s-a preschimbat imediat în aur. Râzând în hohote, el a intrat călare într-un lan de grâu și a cules un braț de spice. Cât ai clipi din ochi, toate spicele s-au prefăcut în aur. A rupt un măr din pom și mărul, de asemenea, a devenit de aur. Până și apa cu care încerca să-și spele mâinile se preschimba în picături de aur...

La palat, slugile îl așteptau cu masa pusă. Regele s-a așezat în capul mesei, dar, când s-a atins de bucate, ele s-au prefăcut în aur. Nimic nu putea duce la gură (nici vin, nici pâine), pentru că totul devenea în mâna lui un boț de aur.

Abia atunci sârmanul rege și-a dat seama că darul său era mortal și că, în scurtă vreme, avea să moară de sete și de foamă. Speriat, Midas a alergat într-un suflet la Dionis și l-a rugat: – O-o, zeule atotputernic! Am fost nesăbuit când ți-am cerut puterea cu care m-ai înzestrat. Dar am greșit! Dezleagă-mă, te rog, de vraja asta!

Dionis a răs de spaima lui și l-a trimis să facă o baie în râul din apropiere, salvându-l, astfel, pentru totdeauna de patima pentru comori și aur...

Pe rege l-a salvat, dar n-a putut salva întreaga omenire, căci pretutindeni unde lăcomia a adulmecat mirosul de metale prețioase, omul lipsit de scrupule a dat cu băta în aproapele său...

Când Imperiul Roman și-a consumat rezervele de aur și nu mai avea cu ce-și plăti legionarii, împăratul Traian a năvălit în Dacia, care pe atunci era una dintre cele mai bogate țări din Europa. Cunoșcând lăcomia romanilor, Decebal a

adunat comorile din cetatea de scaun, a abătut albia unui râu de munte și le-a ascuns într-o groapă adâncă, peste care a pus la loc prundiș și pietre, apoi a readus râul în albia sa, ferm convins că nici un străin nu-i va descoperi ascunzătoarea. Dar s-a găsit un trădător, pe nume Bicilis, care i-a vândut secretul.

Comorile furate din Dacia au stârnit la Roma un entuziasm de nedescris. Traian a organizat în capitala imperiului sărbători care au durat 123 de zile! Nici un cetățean al Romei n-a plătit impozite pe parcursul unui an întreg!

Înșușind această lecție, urmașii de peste veacuri ai lui Decebal, în timpul primului război mondial, de teamă ca nu cumva armatele germane să procedeze la fel ca romanii, au încercat tezaurul țării într-un tren și l-au expediat în Rusia – țară aliată care a garantat înapoierea comorilor la sfârșit de război. Dar... din ziua semnării aceluiași acord s-a scurs deja aproape un veac, iar aurul țării nici acum nu e de găsit...

În anul 1492, descoperirea Americii a deschis o nouă filă în progresul Europei. Pentru popoarele din continentul nou-descoperit însă acest eveniment a însemnat Apocalipsa. Invadatorii au șters de pe fața pământului o întreagă civilizație, necunoscută și neînțeleasă încă până în prezent.

Vestea că noul continent e plin de aur a stârnit o adevărată febră printre aventurieri. Unul din ei, pe nume Cortés, a fost primit în capitala aztecilor ca un semizeu. Localnicii l-au întâmpinat cu flori, l-au așezat la masă, i-au oferit cadouri, iar

el, văzând podoabele de aur pe care le purtau aborigenii, a ordonat conchistadorilor să-i jefuiască.

Așa a început unul dintre cele mai nedrepte războaie din istoria umanității.

Rivalul lui Cortés, Francisco Pizarro, l-a răpit pe regele aztecilor, cerând drept recompensă o încăpere plină până la tavan cu aur. Când băștinaii au adus tot aurul cerut, el a pretins mai mult. Regele i-a amintit de onoare, dar conchistadorul de mult nu mai era în armonie cu morală, așa că, plin de ură, a izbit cu sabia în pieptul lui. Apoi, a năvălit pe străzile capitalei și a dezlănțuit masacrul.

Orașul avea palate cu ziduri aurite, statui și zei turnați din aur. Văzând toate acestea, conchistadorii aveau să răspândească mai târziu zvonul despre un rege, El Dorado, care în fiecare dimineață făcea, chipurile, baie într-o cadă cu aur lichid.

În cele două zile, cât oamenii lui Pizarro s-au îmbătat cu sânge și cu aur, se spune că au pierit peste o sută de mii de aborigeni, iar pe parcursul tuturor ostilităților dintre azteci și spanioli au fost uciși peste două milioane de localnici!

Noi credem că istoria este morală.

Întotdeauna oare?

Câți oameni nevinovați mai trebuie să moară, ca agresorii să se debaraseze o dată pentru totdeauna de vraja prin care a trecut regele Midas?

Aurelian SILVESTRU

FORUL DEMOCRAT AL ROMÂNILOR DIN R. MOLDOVA

Ce s-a întâmplat cu noi?

O carte rară, editată în 1937 la București, *Mărturiile finlandeze despre România*, autor R.V. Bosy, denotă un interes istoric viu, impresionant, din partea strănilor față de noi.

Autorul ne informează, în prealabil, că „Finlanda fiind alipită Imperiului Rus, sub forma unui ducat autonom, de la pacea din Fredrikshamm, 1809 (formă de rapt țarist), până la proclamarea independenței în 1918, numeroși au fost. Finlandezii, în serviciul armatei țarilor, au călătorit prin Țările Române cu prilejul trecerii oștirilor rusești pe la noi”, „...36 de ofițeri finlandezi au participat în cadrul armatelor rusești” (pag. 7).

Între aceștia colonelul Gustav-Adolf Ramsay, comandant al batalionului de tiraliori finlandezi („Finska skarp-skytte Batalion), regimentul de infanterie Ufinskii, spre a ajunge la armata rusă de operațiuni, aflată în ținuturile bulgare ale Imperiului Otoman, el a străbătut Basarabia”, tur-retur. La Biblioteca Universității din Helsinki se pă-

trează un *Jurnal* intim început la 3 martie 1829, al col. G.-A. Ramsay (1794-1859). Din paginile acestui *Jurnal* reiese că autorul lui la 30 martie 1829 se afla la Otaci, în drum spre Iași (2-10.04), iar la întoarcere trece prin Isaccea (29.06.1830) spre Chișinău (31.07) – Dubăsari (carantina 2-26.08), „unde trece Nistrul”.

R. Bossy relevă atitudinea deosebită a militarului față de oamenii și pământul Basarabiei: „...Este cuprins de vraja surzătoare a peisajului moldovenesc, de alternanța văilor și dealurilor, ogoarelor și livezilor, a pădurilor și viilor, de minunata îmbinare a tuturor rodurilor unui pământ blagoslovit” (p. 18).

Finlandezul a rămas încântat de felul de a fi, de cunoscerea și hărnicia localnicilor, bărbați și femei, menționând cu uimire: „**Moldovenii sunt mândri de originea lor română, limba lor se aseamănă mult cu cea latină**”.

Și deodată evidențiază cu admirație o trăsătură distinctivă a basarabenilor: „...**N-ai voie să-i spui moldoveanului că este moldovean, ci trebuie să-l chemi „frate român” (s.n.)**”.

Mărturiile istorice

Pentru mai multă claritate colonelul precizează: „...alt nume decât cel de român îl jigneste (!!) – s.n.” în mândria lui națională” (p. 18). Vasăzică, la 1829-1830, la circa douăzeci de ani de la raptul țarist, scârbos, al Basarabiei, acesta era comportamentul înăscut al strămoșilor noștri, în artele cărora continua să zvănească sânge mândru de dac.

Acum, în 2012, noi, urmașii lor, privind pe furiș în jur, repetăm cu jumătate de gură pătrunzătoare confesiune a Poetului-Nepeche – „Suntem români și punctum”, parcă buimăciți de stridentă insistență, diabolică a guvernanților de diverse culori și hatărul demont al electoratului lor cu memorie istorică toxică – „Suntem moldoveni și toacă”.

Legitimă întrebare: **ce s-a întâmplat cu noi?** Într-adevăr...

Dr. doc. Vlad CIUBUCIU

Salcâmul înflorit

„Sub un salcâm, dragă, m-așteptă tu pe mine”
(M. Eminescu, „Sara pe deal”)

Zilele acestea află că generalului rus Aleksandr Lebed, care a condus Armata a 14-a rusă, staționată temporar în Transnistria în 1992, contra Republicii Moldova, i se va inaugura la Tighina un monument.

După ce criminalul de război I. Smirnov a izgonit administrația R. Moldova din Transnistria, după un plan militar ticluit împreună cu Al. Lebed și alți călăi ruși cu scopul de a ocupa Tighina, oraș situat pe partea dreaptă a Nistrului. Planul de război cu denumirea cifrată „Salcâmul înflorit” a fost de a ocupa Tighina, ca astfel să rupă R. Moldova în două. Cine a lansat această idee diabolică, preluând numele de „Salcâmul înflorit”, a ales ca parolă versul din „Sara pe deal” de Mihai Eminescu. Acest individ criminal după douăzeci de ani de la tragicele evenimente a apărut la suprafață. Căldii noștri, sechestrând operele lui M. Eminescu, exilate în închisoarea din Tighina, cele ale scriitorilor care au fost deportați în 1940, descoperă salcâmul eminescian... Mihai Cimpoi menționează că lui Voronin i-a plăcut și „Neștăruț” din „Năpasta” lui Caragiale. Mihai Eni din localitatea Batâr în acea zi de invazie a separațiilor se afla la Tighina. Pe neașteptate a început să tragă o mitralieră. În jurul lui au fost ucși mai mulți oameni civili, aflați întâmplător în stradă. Dânsul a ridicat mâinile, ca să arate că nu are armă. A părăsit orașul cu mâinile sus. După acest șoc s-a îmbolnăvit de diabet. A suferit mult. A rămas fără ambele picioare și a murit în chinuri groaznice în cărucior la o vârstă încă tânără.

Rușii preferă să înalțe monumente chiar și propriilor călăi.

Generalul Al. Lebed, cel care se lăuda că va lua micul dejun la Tiraspol, prânzul în Iași și cina la București, a murit în apropiere de orașul Krasnoarsk (Rusia) într-un accident aviatic. Generalul cu apucături strani fusesse numit guvernator în această regiune din apropierea lacului Baikal.

Să-i fie inaugurat acolo un monument, și nu la Tighina, unde, așa cum a scris M. Eminescu, „sub un salcâm, dragă, m-așteptă tu pe mine...”

Ion FODOROV

Biserica de azi

Credința în Dumnezeu aproape că nu mai există. Am vizitat o mulțime de biserici și ceea ce am văzut în majoritatea lor n-a fost nimic altceva decât fâfâmie amestecată cu o mizerabilă demagogie. Am văzut guri care vorbesc mult, dar nimeni care crede puțin. Am văzut oameni care cunosc Biblia pe de rost, dar care nu-L cunosc pe Dumnezeu deloc. Am văzut indivizi care declară sus și tare că sunt copiii lui Dumnezeu, dar care, în taină, prin faptele lor, îl slujesc pe satan.

Biserica creștină de azi arată jalnic, iar noi, „creștinii”, arătăm la fel...

Trăim vremuri în care atei cred în Dumnezeu, iar creștinii nu mai cred în nimic. Preoții adulteri ne învață să fim fidei, preoții lacomi ne învață să nu fim iubitori de bani, preoții mincinoși ne învață să spunem adevărul, preoții rățâciți ne arată adevărata cale... Sinonimul cuvântului biserică este haos, iar în haos numai loc de Dumnezeu nu este.

În ultima vreme în lume se construiesc biserici tot mai mari, ca să încapă cât mai multă lume, dar prea „mici” ca să încapă și Dumnezeu în ele. Același lucru se întâmplă și cu sufletele noastre unde încape iubirea de toate nimicurile pământești, mai puțin însă iubirea de Dumnezeu.

Suntem niște prefăcuți, niște fâfârnici incurabili, care doar se prefac că cred. Mergem la biserică, ne aplecăm genunchii, dar inimile noastre rămân afară. În-cetro mergi, biserică de azi? Pe umele celei de ieri? Care cerea bani pentru mântuire? Care a ucis spiritualitatea din om, cultivându-i mai curând necredința decât credința? Doamne, ajută-ne să găsim calea spre Tine...

Nicu NICOLĂESCU

9 mai – zi a cărei victorii?!

Oare la patrie s-a gândit Hitler dezlănțuind cel de al Doilea Război Mondial? Dar oare Stalin e mai puțin vinovat de dezlănțuirea acestei conflagrații militare de proporții, prin planul Jukov, pregătit încă prin mai-iunie 1944? Insuși Ribbentrop, în timpul procesului de judecată (1946) de la Nürnberg, la acuzațiile aduse de procurorul general al URSS, Rudenko, i-a replicat: „Războiul al II-lea mondial a fost pregătit la Kremlin de către mine și Molotov. Atunci de ce pe banca acuzaților stau numai eu, nu și Molotov?”. De bună seamă, de ce? E o întrebare ce n-a părăsit încă arena politică și probabil că repede nici nu o va părăsi, până când nu va fi dat un răspuns cât de cât cert și la această întrebare. Și nu numai: de ce crimele lui Hitler sunt crime, pe când cele ale lui Stalin, mult mai grave – eroisme?

Consiliul Europei a luat o decizie de a pune în discuție necesitatea condamnării internaționale a crimelor comunismului. Parlamentul majoritar comunist de la Chișinău nu numai că a refuzat în mod cel mai nerușinat propunerea deputatului din opoziție V. Pavlicenco, ci din contra: toți acei ce i-au arestat, judecat, deportat etc. pe părinții și bunicii noștri sunt la cinste și răsplățiți cu pensii mari. Un singur exemplu: în 2004, pentru aceste câteva zeci de mii de pensionari – foștii asupritori ai poporului, statul a alocat 201564900 de lei, pe când pentru toți pensionarii autohtoni (în jurul la un milion) s-au alocat numai 86 mln. de lei. Pentru care merite sunt răsplățiți acești adulțori ai regimului totalitar? Pentru aceea că 240 de mii de tineri nepregătiți, neinștruiți, necunoscând limba, să fie mânăți pe linia întâi a frontului drept carne de tun și de unde nu s-au întors 64 de mii? Pentru ca părinții acestora să fie arestați, condamnați într-un număr de 35.568 de inși, din care 8410 la pedepșa capitală? Pentru ca circa 350 de mii să fie deportați în gheturile siberiene?

Iată ce ne-a costat această victorie. Cu alte cuvinte, ne-a costat demnitatea și verticalitatea noastră de neam și de oameni.

Păreră mai multor personalități este că 9 mai nu poate fi considerată Ziua Victoriei, ci o zi de doliu și durere, o zi de tristețe a neamului.

Simion DAMASCHIN

Foto: M. Potârniche. Cu noi este Dumnezeu

Au dorit sovieticii să ne facă?!
De le place, las' să fie ei.
Noi suntem români. Cum să ne placă
Pentru ce-ți impun tot ce nu vrei?!

Limba ne-o urască? Puțin ne pasă!
De-i a noastră, cum să n-o iubim?
Nu e altă limbă mai frumoasă.
Deci o altă limbă nu dorim.

Da, mai studiem și limbi străine,
Oameni culți suntem, într-un cuvânt,
Să cunoaștem alte limbi e bine,
Însă limba noastră-n primul rând.

O! De ne-ar lăsa odată-n pace,
Hărțuiți să fim nu mai dorim,
Vor sau nu, asulte-n! Ne place
Ca să stăpâni pe-acest pământ să fim.

Vrem și o să fim! Aici ni-i locul,
Iar de am rămas înstrăinați,
Ne va reveni curând norocul,
De vom fi de Domnul ajutați.

Ne va ajuta! Vom fi o țară...
Doar o țară fost-am din străbuni!
De se va-mplini, o să ne pară

Vom fi o Țară

Că e a minunilor-minuni.

Dacă noi dorim să se-mplinească,
Să sperăm deci că va fi așa,
Țara dragă o să ne primească,
Ca pe niște prunci ne-a-mbrățișă.

Și vor da-n sfârșit mână cu mână
Frații, ce demult nu s-au văzut,
Iar durerea o să le rămână
Undeva-n acel cețos trecut.

Tamara MAIER,
comuna Micăuți, Strășeni

ȘI TU, BERIA, FOST-AI LA PAȘCANI?

– Ați ajuns și prin România, Lavrenti Pavlovici? Când? îl întreb pe Beria după aproape 60 de ani de la moartea sa.

– În iunie 1917 eu, în calitate de tehnician-stagiatar, am intrat în organizația hidro-technică a armatei de pe Frontul Român și, împreună cu ea, plec la Odesa, iar de acolo în România, unde lucrez în detașamentul silvic din satul Nегulești. Concomitent, sunt președinte eligibil din partea muncitorilor și soldaților al comitetului detașamentului și, ca delegat din partea detașamentului, plec adesea la congresele raionale ale reprezentanților raioanelor în Pașcani (România). În această funcție am activat până la sfârșitul anului 1917... (Satul Nегulești, în prezent, face parte din județul Bacău).

Pe atunci Lavrenti Beria împlinise 18 ani. Era tânăr. Până a deveni cel mai de temut demnitar sovietic, după Iosif Stalin, trebuiau să treacă alte două decenii. Pronunțai cuvântul Beria, și te apucă fiorii. În perioada lui Mihail Gorbaciov asupra cititorilor inșetați de materiale interzise cădeau kilograme de informații, grele cât plumbul, despre crimele inumane ale lui Lavrenti Beria. Părea monstrul irepetabil al regimului sovietic. Din ferice, au apărut și cercetători serioși, cu documente inedite, care demonstrează că monstruoșitatea lui Beria este exagerată. El, firește, nu era cheie de biserică. A plecat cu o sumedenie de păcate pe ceea lume, dar păcatele lui nu sunt mai puțin deosebite ale celorlalți inși din preajma lui Stalin, decât înaltul real al represioniilor, soldate cu masacrarea a zeci de milioane de vieți omenești.

Ocupă postul de ministru de interne în ultima lună a anului 1938, și imediat amplexarea exterminărilor a diminuat evident. Prin urmare, Beria nu poate fi calificat drept figura centrală a respectivei operații ucigăse.

Unii concretizează că el a violat 760 de femei. În literatura istorică seriosă depășim altă cifră – 228. Dacă ultima corespunde adevărului, mă întreb, câte dintre aceste doamne, benevol, au preferat să fie violat? În calitate de avocat al lui Beria, reamintesc că cel mai aprig fustangiu în Birol Politic era Serghei Kirov, asasinat la 1 decembrie 1934. Vladimir Lenin, fondatorul Statului Sovietic, de asemenea, excela în relațiile cu reprezentanțele sexului frumos. Nevastă-sa, Nadejda Krupskaja, a depus o plângere la Birol Politic, pârându-și soțul că acesta ar fi dormit cu toate secretarele din Comitetul Central. Tema desfrăului sexual s-a demodat astăzi, redusă la o chestiune banală. Țările din fostul bloc comunist parcurg calea unui inimicabil subrez sexual sub influența direct și nocivă a moralității sumbre din Occident. La capitolul dat noi deja ne-am trezit membri titulari ai Uniunii Europene. Cu acte în regulă și cu realizări peste plan.

Nu scriu despre Beria din lipsa unor subiecte contemporane și stringente. Ca stimulent își servește comportamentul inadecvat al conducătorilor Republicii Moldova. După vizita lui Dmitri Rogozin, noul reprezentant al Rusiei în Transnistria, urmată de afirmațiile lui impertinente vizând segmentul unionist din republică și, îndeosebi, reacția surdă a liderilor locali la spusele sale, am tras concluzia fermă că până la curajul lui Lavrenti Beria clasa politică basarabească trebuie să se antreneze încă vreo mie de ani.

El se adevărește primul reformator temerar al Imperiului Sovietic. L-a depășit pe Gorbaciov exact cu 32 de ani. Imediat după moartea lui Stalin, în martie 1953, Beria eliberează din închisori peste 1 milion 200 de mii de deținuți, aproape o

jumătate din toți condamnații Uniunii Sovietice. Majoritatea o constituiau persoane în etate, femei, minori, condamnați pentru infracțiuni pe termene reduse.

Optează pentru unificarea Germaniei, opunându-se construcției socialismului în Republica Democrată Germană. Pledgează pentru ameliorarea relațiilor cu Iugoslavia, în frunte cu dictatorul comunist original Iosip Broz Tito, un recalitrat, pe care Stalin n-a reușit să-l îmblânzească.

În interior propune, la conducerea republicilor unionale, persoane de naționalitate popoarelor respective, cunoscând impecabil tradițiile și limbile lor naționale. Solicită examinarea chestiunii privind instituirea unor distincții naționale în fiecare republică unională în domeniul culturii, cum ar fi la ucrainenii ordinul *Taras Șevcenko* și la moldovenii – ordinul *Mihai Eminescu*. La Plenara din iulie 1953, Nikolai Patolichev, primul-secretar al Bielorusei, a dat alarma, acuzându-l pe Beria, deja arestat, că ar promova o politică antirusească.

Lavrenti Beria reprezenta subiectul cel mai informat din echipa stalinistă. După moartea dictatorului, toți membrii Bioului Politic dărdăiau de frică: Beria cunoștea toate păcatele fiecăruia. Era acuzat pentru intenția, cum am zice azi, de a uzurpa puterea în stat. Ei și? Nu avea dreptul? Nikita Hrușciov l-a avut? Dacă analizăm chestiunea minuțios, probabil, nu există deșut în lume care să refuze postul de șef al statului. Deși Beria intuia cu inteligență că al al doilea georgian în fruntea Statului Sovietic constituia o problemă irezolvabilă.

Eră un om cult. Citea mult. Poseda o colecție impresionantă de discuri cu muzică clasică. Desenator de calitate. În Moscova s-au păstrat până în prezent două blocuri, cu o structură arhitectonică originală, construite după macheta lui Beria.

În lupta pentru putere se utilizează arme murdare: intrigi, altercații în culise, finalizând cu concesiuni forțate, cu condamnări în lagărele de concentrare și, adesea, cu omoruri. El a fost împușcat. După patru ani, în 1957, a fost destituit și mareșalul Gheorghi Jukov. E meritul lui Hrușciov, pe care, anterior, celebrul militar îl ajutase, de două ori, să preia puterea. Apoi, în 1964, și pe ucrainenul Nikita Hrușciov l-a măturat subalternul său Leonid Brejnev. Odihnindu-se deja la pensie, mareșalul Jukov, întâlnindu-l odată pe Sergo, fiul lui Beria, i-a mărturisit acestuia: *Dacă taică-tău era acum viu, eu mă aflam alături de el*. Nu știu în ce măsură am fi dus-o noi mai bine.

Oricum, am rămas plăcut surprins că Lavrenti Beria, timp de jumătate de an, s-a aflat în satul Nегulești. Și, din când în când, pleca la congresele raionale din Pașcani. A funcționat asiduă, ca o puiță importantă, în aparatul inchiiziției staliniste. Măimile îi sunt însășgerate, dar nu mai goș decât cele ale camarazilor săi din Kremlin. Un reformator curajos într-o epocă extrem de periculoasă. A pierdut. Cineva, în ultimă instanță, trebuia să piardă.

Cum o fi reacționat oare Beria la mesajul recent al lui Rogozin? Mi-e greu să intuiesc conținutul protestului, dar sunt sigur: nu s-ar fi prefăcut surdomat. Fiindcă plângerea ascultând arile lui Rahmaninov. Deci avea auz. Fiindcă a îndrăznit să ameliora un imperiu sângeros. Deci putea vorbi. N-a reușit. Fiindcă imperiile nu se refac: ele există, apoi dispar. De aceea, mai târziu, și Gorbaciov a eșuat. Norocul lui, nu l-au împușcat. Salut!

Iulius POPA
(ppiulius@mail.ro)

Trei întâmplări cu trei comuniști supărați (1)

Întâmplarea despre care vreau să scriu în continuare a avut loc acum zece ani, pe când la putere erau comuniștii. Astăzi ei ne plâng de milă cu lacrimi de cocodril că o ducem greu. Se vor iar la putere. Dar oare era atât de bine pe când ei dețineau toate pârghiile puterii?

E sărbătoarea Arhanghelilor Mihail și Gavriil. În Casa Presei e frig, dar nimeni nu se miră de acest lucru, căci nu este pentru prima dată când înghețăm de frig prin birouri. Este bine dispus și nea Volodea, o veche cunoștință de a mea. Toată viața a lucrat ca șofer la redacția unde în prezent, fiind la pensie, lucrează ca gardian.

- Ce mai faci, nea Volodea?, îl întreb în loc de salut.

- Da iaca ce fac, zice el și îmi arată cu mâna la un borcan de jumătate de litru, răsturnat cu gura în jos. De dincolo de sticlă ne privește doi ochi speriați de șoricel. Lângă el zărește o nucă.

După o mică ezitare, șoricelul pornește în goană pe perimetrul borcanului. Din când în când încearcă să urce pe peretele vasului, dar de fiecare dată lunecă în jos. Cade peste nuca ce se rostogolește, lovind sticla. Zgomotul impactului îl oprește pentru o clipă în loc, ca mai apoi să pornească din nou în căutarea salvării.

- Îl învești să joace fotbal? îl întreb, făcându-l pe spiritualul.

- Am găsit o metodă nouă de a prinde șoricel, zice nea Volodea, și îmi explică în detalii cum se face.

Mă arăt plăcut surprins de inovație și încerc să trec mai departe, dar amicul meu mă reține: știi la ce m-am gândit eu, privind la jivina? Apoi ți-o spune – la Voronin. Și iată de ce. A prins și el năda președintelui, dar a pășit-o la fel ca și acest șoricel. În loc să se ocupe de problemele partidului, el vântură lumea. De parcă dacă punea pe altul în acest post, nu tot el avea să conducă țara. Și-a luat o bea pe cap, fără ca să-și dea seama.

- Iată, bunăoară, pleacă la Moscova și se sărută cu Ziuganov, ca mai apoi să se întâlnească cu Putin. Dar cei doi, dacă cunoști, se iubesc ca măța cu șoarecele. Parcă așa se face politica?, se căznelă nea Volodea. – Nici pe 7 noiembrie n-a venit la monumentul lui Lenin, dar noi l-am așteptat. Cică era într-o deplasare de lucru peste hotare. – Eu îs comunist de rând și poate nu am dreptul să-l judec pe Voronin, continuă vechiul meu amic cu capul nins de ani. – Da ia să-mi spui măcar ce cauă el azi la Praga? Ce, vrea să intre în NATO? Parcă mai ieri se bătea cu pumnul în piept că, dacă nu erau comuniștii la putere în Moldova, tancurile generalilor ceia spurcați demult ar fi ajuns la Breaskn. Da' amu bea cu ei șampanie. Nu-mi plac mie toate acestea, nu-mi plac.

Îmi iau rămas-bun și plec în drumul meu. Nea Volodea rămâne singur cu mahna în suflet, cu șoricelul care îi ține de ură și cu gândul la Voronin...

Vlad ARHIP

Nicolae Titulescu: diplomat cu renume mondial

Nicolae Titulescu, diplomat cu renume mondial, om politic și jurist român de primă mărime, vede lumina zilei pământului în data de 16 martie 1882, la Craiova, în familia magistratului Ion Titulescu și a Mariei Aman, una din nepoatele cunoscutului pictor Ion Aman.

După absolvirea școlii primare și a Colegiului „Carol I” din localitatea de baștină, îl aflăm student la Facultatea de Drept a Universității Sorbona din Paris (1900-1905). Tot aici susține doctoratul cu tema „Essay sur une théorie générale des droits éventuels”, învrednicindu-se de cea mai înaltă distincție – „Magna cum laude”. Își începe cariera științifico-pedagogică în calitate de profesor de drept civil la universitățile din Iași și București (1904-1907; 1909-1931). Din 1928 devine membru al Partidului Conservator Democrat, pe care-l va abandona la 1931, declarând: „Partidul meu se numește România”.

În 1917 și 1920 suplinește funcția de ministru al Finanțelor. Cariera diplomatică și-o începe în 1920, fiind delegat la Conferința de Pace de la Paris, cea care a confirmat legitimitatea României Mari din 1918. Din partea României întregite semnează Tratatul de pace de la Trianon, prin care Ungaria recunoaște unirea Transilvaniei.

Pornit pe calea diplomației, Nicolae Titulescu devine ministru ad-interim la Externe (1921), trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al României la Londra (1921-

1927), ministru de Externe (1927-1928; 1932-1936). A contribuit plenar la redeschiderea sau la înființarea ambasadelor (legătii) României la Helsinki (1927), Lisabona, Buenos Aires (1928), Santiago de Chile, Ciudad de Mexico, Montevideo, Teheran (1935). Mai mult decât atât, și-a adus contribuția la întărirea securității României, îndeosebi după instaurarea nazismului/hitlerismului în Germania.

În calitate de sa de ministru de Externe, distinsul diplomat român semnează Pactul de agresiuni a Miciei Înțelegeri (1933), Convenția de definire a agresiunii (Londra, 1933), Tratatul de amicitie, neagresiune, arbitraj și conciliațiune dintre România și Turcia (Ankara, 1933), Pactul Înțelegerii Balcanice și Pactul de neagresiune și conciliațiune de la Rio de Janeiro (1934). În 1934 restabilește relațiile cu Rusia.

Este delegat permanent al României (1920-1936) la Societatea/Liga Națiunilor, precum și reprezentant permanent al României pentru Consiliul Societății Națiunilor (1928), președinte celor de-a XI-a și a XII-a sesiuni ordinare ale Adunării Societății Națiunilor, fiind, printre altele, singura personalitate care a deținut funcția dată în două rânduri (1930, 1931).

În 1936 Nicolae Titulescu demisionează din guvern și emigrează în Franța, unde-și continuă activitatea de promovare a ideii de menținere a păcii pe mapamond. Devine președinte al Academiei Diplomatiei Internaționale de la Paris, al Societății Internaționale de Filologie, Științe și Arte Frumoase, membru în Comisia de Cooperare Intelectuală Internațională de la Geneva, membru al Curții Permanente de Arbitraj de la Haga. A conferențiat la Academia Diplomatică Internațională (Paris), la universitățile din Oxford și Cambridge. A rostit aproximativ 60 de discursuri și conferințe.

Doctor Honoris Causa al universităților din Atena și Bratislava, membru de onoare (1930) și membru titular (1935) al Academiei Române – Titulescu, în februarie 1935, este propus de către Comitetul profesional al Universității din Iași, unanim, drept candidat la Premiul Nobel pentru pace.

Nicolae Titulescu, marele om politic, se stinge din viață la 17 martie 1941, la Cannes (Franța).

La Brașov a fost constituită Asociația „Nicolae Titulescu” (1990), iar la Academia Română – Fundația Europeană „Titulescu” (1991), cu filiala Craiova (1992).

Potrivit dorinței testamentare din 1937, Fundația Europeană a contribuit la reinhuarea rămășițelor pământului ale lui N. Titulescu la Brașov (1992).

Numele lui Nicolae Titulescu îl poartă câteva instituții de învățământ din Țară, precum și o stradă din Chișinău.

Viorica DOBÂNDĂ,
directoarea Liceului Profesional Nr. 1,
Chișinău

1812-2012: 200 DE ANI DE LA RĂSTIGNIREA BASARABIEI (6)

Rerăstignirea Basarabiei de Sud la 1878

(Regele Carol I către tatăl său)

„E trist când Europa silește pe un stat tânăr, dornic de înaintare, care și-a dovedit tăria și puterea într-un război sângeros, să cedeze o provincie.”

Se apropia anul 1878 pentru cele trei județe din sudul Basarabiei, părți componente ale României, care își declarau independența la 10 mai 1877. Rusia nu s-a împăcat niciodată cu ideea pierderii celor trei județe din Basarabia de Sud. După căderea Franței la 1871, înfrângerea Austriei de către Germania...

văzut dușmanul înfrânt, țarul a amenințat (ca un bun aliat în curat stil rusesc!!!) cu internarea armatei române slăbită în lupte și aflată departe de patrie. Este vorba de armata care nu demult a salvat-o pe cea rusă de la o înfrângere rușinoasă. Mărul discordiei între foștii aliați, deveniți peste noapte dușmani, a fost același „colț uitat” al Basarabiei – Bugaceul. După ce Plevna a capitulat și armatele ruse au trecut peste lanțul de munți din fața Sтамбулуului, Rusia și-a „amintit” subit de cele trei județe sud-basarabene „pierdute” în urma Războiului Crimeii și le-a cerut înapoi de la România într-o formă ultimativă, de parcă aceasta ar fi fost înfrântă pe câmpul de luptă. Unul din pretextele serioase ale rușilor era că hotarul imperiului să fie unul natural. Comentând această tâlhărie tipic rusească, Mihai Eminescu scrie: „Dacă Rusia voiește într-adevăr să realizeze teoria granițelor naturale, atunci ar trebui să anexeze toată România, dacă cerința de granițe naturale ar fi... un drept. Noi știm că sub pretextul de-a avea granițe naturale s-au putea cuceri universul întreg.”. Fiiți atenți de câtă bădărănie sunt în stare niște sălbatici asiatici. Oare n-au avut ei posibilitatea de a-și face hotarele imperiului naturale? În Vest se puteau opri cu cuceririle la hotarele naturale Ni-pru sau la Bug, sau, în cel mai rău caz, la Nistru. Nici Prutul nu era privit de ruși drept ultim hotar natural, mai preferați fiind Carpații.

Pentru a îndulci pilula, România i-a fost propusă în schimb Dobrogea. „Schimbul” era inacceptabil și dureros deoarece un pământ românesc era propus pentru cedarea altui pământ, tot românesc. „Dar cu ce drept pretinde Rusia bucata noastră de Basarabie, pe care am căpătat-o înapoi, drept din dreptul nostru și pamânt din pământul nostru? Pe cuvântul cum că onoarea Rusiei cere ca să se ia o bucată din România. Va să zică onoarea Rusiei cere ca să se ia pe nedrept o bucată din România și aceeași onoare nu cere respectarea convenției încheiate ieri. Cădată onoare într-adevăr! Și pe ce se întemeiază acest point d'honneur? Fost-au Basarabia cucerită cu sâmbă? Nu. Prin tratatul de București de la

1812 s-a făcut această cesiune, nu ca preț al păcii, căci Turcia n-avea nevoie de pace, ci tocmai Rusia”, scria indignat de porcia rușilor marele patriot Mihai Eminescu (”In sfârșit vedem limpede...”.”Timpul, 25 ianuarie 1878. Opere, vol. X, Ed. Academiei, 1989; p. 40-41). „Rusia voiește să ia Basarabia cu orice preț; noi nu primim nici un preț. Primind un preț, am vinde; și noi nu vindem nimic!” declara hotărât în dreptatea sa M. Eminescu. Din păcate, nici rușii, dar nici aliații noștri europeni nu ne-au intrat nici la 1812, când au rupt Țara Moldovei în două, răpind cea mai frumoasă parte a ei, nici la 1878, când ne-au luat sudul Basarabiei, nici la 1940, când ne-au furat (a căta oară!!!) întreaga Basarabie. Nu ne vor întrea nici atunci când, cu conștientământul granziilor Europene – Germania, Franța, Anglia -, vor transforma raioanele de est ale Republicii – Transnistria – într-un nou Kaliningrad. Vorba poetului D. Matevoșchi: „Prădaată, trădăată mereu”. „Nu dăm nimic și nu primim nimic. Romanii care ar putea să atingă acest principiu ar fi un vânzător” (ibidem, p.46). Este ca un avertisment al marelui Eminescu către cei care vor încerca să „vândă” acest teritoriu românesc. Realitatea însă este mult mai dură. Astfel, România, în calitate de țară învingătoare, în loc să recupereze o parte din pierderile cauzate de război (sute de sute din sudul României bombardate de țari, zeci de mii de țărani români supuși corvoadelor), ea pierde o parte din teritoriul său.

Chiar și printru ruși existau expoenți, cum au fost generalul Kuropatkin, luptător în Războiul Ruso-Turc din 1877-1878, fostul ministru rus Dumov, care considerau că ar fi în interesul marelui Imperiu Rus „...să nu aibă între ei și România o Alsacie, Lorena”, să retrocedeze Basarabia României, pentru ca în schimbul ei România să uite loviturile date de Rusia României” (A.N. Kuropatkin). „...în viitor, fie pe cale pașnică, fie în urma unui război unitatea poporului român este un fapt inevitabil”, scria același Kuropatkin (atenție, tov. Voronin,

Dodon ș.a., ce spune un reprezentant de vază al iubitei noastre nații). Așadar, reprezentanți ai autorităților rusești au înțeles necesitatea retrocedării Basarabiei – României. „Cu atât mai mult suntem în drept noi, românii, să cerem Basarabia și să punem din capul locului această chestiune, ori de câte ori și oriunde ni s-a vorbit despre Rusia”, scria la 1915 primul de Chișinău de mai târziu, Ion Costin.

Mihail Kogălniceanu (cu rădăcini pe r. Cogălnice din Basarabia), care a luptat în timpul elaborării Tratatului de pace de la Berlin împotriva instrăinării celor trei județe

Din păcate, în toamna anului 1878, conform Tratatului de pace de la Berlin, la care România nu a putut lua parte, colțul de sud-vest al Basarabiei este retrocedat Imperiului Rus. Cele trei județe, care s-au bucurat de 22 de ani de libertate, au fost readuse în iadul țarist, unde confracțiunile lor de sânge erau supuși unui sălbatic proces de deznaționalizare și rusificare sub cizma „eliberatoare” a muscalului. A fost suprimată legătura românilor cu Țara. Au fost interzise alfabetul latin și apelativul de român. Episcopia Dunării de Jos a fost retrasă la Galați, slujbele bisericesti au fost admise doar în rusește. În învățământ au fost închise iarși toate școlile românești, adică liceul clasic complet de la Bolgrad, o școală normală, un gimnaziu cu seminar, două gimnazii de fete, 7 școli primare urbane, 124 de școli primare rurale. Până la prăbușirea Imperiului Țarist, în 1917, nici o oră de curs nu s-a mai ținut, de altfel ca în toată

Basarabia, în limba română. „Pe moldovenii noștri țarul milostiv și bun voia să-i facă orice: ruși, bulgari, tătari, numai români să nu fie” (Ion Costin, Sub jug străin).

Tendințele unioniste ale românilor basarabeni, care se manifestă după Unirea Principatelor Române, suscită măsuri de vigilență din partea autorităților țariste. Se înapreste și politica de rusificare în ținut. Pentru a curma contactele românilor de pe ambele maluri ale Prutului, sunt adoptate măsuri severe la frontiera și în interiorul provinciei. Românii sosiți din Regat, Bucovina în Basarabia sunt supuși unei supravegheri vigilente. Sunt suspectați și boierii basarabeni, care nu inspirau încrederea autorităților țariste. În 1866 este suprimată predarea limbii române în liceul regional din Chișinău, în 1867 – în seminarul teologic și ulterior în școlile județene. Reanexarea celor trei județe sud-basarabene (1878) la Imperiul Rus a condus la înrăutățirea relațiilor ruso-române. În consecință slăbesc contactele economice și culturale dintre românii de pe ambele maluri ale Prutului. Să luăm în considerare și gradul foarte înalt de ignoranță în întreg Imperiul Rus. Datele statistice arată că la mijlocul secolului XIX, conform unor „calcule generoase”, cota știutorilor de carte din Imperiul Rus constituia doar 6% din numărul total al populației (Dr. Dinu Postureanu, Pledoria nobilimii basarabene). Despre care cultură aducută de ruși în Basarabia (conform declarațiilor lor de sânge erau supuși unui sălbatic proces de deznaționalizare și rusificare rușilor) poate fi vorba!

În această perioadă politica rusificatoare crește în intensitate. Începând cu anul 1867, limba română fusese scoasă din școlile basarabene și înlocuită cu cea rusă. Batișkov scria, într-o scrisoare oficială, guvernatorilor Rusiei: „Dacă voiam ca Basarabia să se contopească cu Rusia, atunci trebuie, într-intermediul școlilor, să ne grăbim a face măcar jumătate din țăranii moldoveni să devină ruși”. Anume acest scop era urmărit de întregul sistem al învățământului public, stabilit de administrația locală. Politică rusificării a avut consecințe dezas-

truoase. Copiii băștinașilor au încetat să frecventeze școlile. Din cele 1007 școli, câte erau în anul 1912, 70% funcționau în localitățile cu populație românească și erau întreținute prin donațiile băștinașilor, dar deveniseră școli cu predare în limba rusă. Tipografia eparhală din Chișinău a fost închisă.

Însă cea mai cruntă și diabolică a fost slavizarea românilor basarabeni prin biserică. Românii basarabeni nu i-a fost îngăduit să ridice rugă către Domnul în limba sa strămoșească. Preoții români care nu cunoșteau limba rusă erau înlocuiți cu preoți ruși aduși din toate colțurile Imperiului Rus. După moartea mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni limba română a fost izgonită complet din biserică. Odată cu instalarea în scaunul de mitropolit al Basarabiei a lui Kasarov, toate bisericile, chiar și cele din localitățile mici, au fost puse să țină slujbele în limba rusă. Acest reprezentant al „Șfinților Rușii” și-a încălzit locuința timp de mai mulți ani cu cărți religioase scrise în limba română, confiscate din bisericile basarabene, unele dintre ele fiind foarte rare. Cât de creștinesc și cultural a fost acest fapt cunoscut de o înaltă față bisericăescă a clerului rus? După mine, a fost acțiunea unui criminal, susținută tacit de conducerea laică și bisericăescă ale Imperiului Rus, care se încadra perfect în politica de deznaționalizare a românilor basarabeni. Astfel, au fost distruse multe vestigii legate de istoria neamului, care se mai păstrasera până la venirea slavilor și, în special, a rușilor în spațiul carpatobalcenic. Proporți în amenințătoare capătă politica de rusificare a bisericilor ortodoxe românești din ținut. Preoții care se eschivau să officieze serviciul divin în limba rusă erau concediați sau exilați în alte gubernii rusești. Izgonirea limbii române din biserică a avut nu numai efectul rusificării românilor basarabeni, ci și marginalizarea lor, prefăcându-i în „...cei mai ignorați într-o țară de ignoranți”. Rugăciunile spuse în altă limbă nu ajungeau la inima basarabenului, nu-i întăreau credința în Dumnezeu, fapt ce l-a făcut vulnerabil în fața diferitelor curente sectare.

Un alt sector prin care s-a încercat rusificarea românilor basarabeni a fost armata. Cător chinuri și umilințe erau supuși tinerii români basarabeni înrolați în armata țaristă. „Ofițerii se plâng de ei, spunând că soldatul român e prost și că nu înțelege nici măcar comanda cea mai simplă ce i se dă. Dar cum să înțeleagă soldatul român această comandă când ea este dată într-o limbă străină lui? So-cotit ca cel mai prost dintre soldați, soldatul român este și cel mai rău tratat. Își blestemă românul ceasul în care s-a născut. Atât e de crudă purtarea tuturor față de el”, scrie cu durere în suflet I. Costin în cartea sa „Sub jug străin”.

Cu toate acestea, românii basarabeni continuau să rămână aceiași de până la răpirea Basarabiei: români prin simț și grai. După o sută de ani de la rapt, regimul rusesc și-a dat seama că nu este chip să despartă de român de limba lui strămoșească. Preoții ruși s-au simțit nevoiți să propună ca în bisericile din Basarabia românii să se închine în limba română. „Basarabia a aparținut Moldovei. A fost una cu Moldova. Locuitorii ei sunt români. Limba, credința și obiceiurile României. Trecurul Basarabiei este trecutul Moldovei. Strămoșii românilor de dincoace de Prut sunt strămoșii românilor de dincolo de Prut. Acestea fire nu se rup niciodată. Împotriva năvălirilor barbare ele au rezistat. În lupte cu neamuri lacome și viclene, în războaie cu păgânii, ele au biruit și tainicele fire care încheagă un neam au supraviețuit tuturor încercărilor de cotorpire”, scria la 1915 Ion Costin. Drept confirmare este generația de aur care a făcut Marea Unire la 1918 – Aurele Mateevici cu inestimabilă comoară „Limba noastră...”, profesorul C. Stere, P. Halipia, I. Inceuț, I. Erhan ș.a. înaintași români basarabeni renașcuți din cenușa ca pasărea Phoenix. Dar și militarii basarabeni, considerați de ofițerii velicoruși „cei mai proști și ignorați”, au constituți una dintre verigile principale care au realizat Unirea Basarabiei cu Patria-Mamă. La momentul când a apărut această ocazie, românii basarabeni au fost primii care au pus buzele Marii Uniri de la 1918. Acest lucru vorbește cât de crunt era regimul rusesc.

Un alt sector prin care s-a încercat rusificarea românilor basarabeni a fost

armata. Cător chinuri și umilințe erau supuși tinerii români basarabeni înrolați în armata țaristă. „Ofițerii se plâng de ei, spunând că soldatul român e prost și că nu înțelege nici măcar comanda cea mai simplă ce i se dă. Dar cum să înțeleagă soldatul român această comandă când ea este dată într-o limbă străină lui? So-cotit ca cel mai prost dintre soldați, soldatul român este și cel mai rău tratat. Își blestemă românul ceasul în care s-a născut. Atât e de crudă purtarea tuturor față de el”, scrie cu durere în suflet I. Costin în cartea sa „Sub jug străin”.

Cu toate acestea, românii basarabeni continuau să rămână aceiași de până la răpirea Basarabiei: români prin simț și grai. După o sută de ani de la rapt, regimul rusesc și-a dat seama că nu este chip să despartă de român de limba lui strămoșească. Preoții ruși s-au simțit nevoiți să propună ca în bisericile din Basarabia românii să se închine în limba română. „Basarabia a aparținut Moldovei. A fost una cu Moldova. Locuitorii ei sunt români. Limba, credința și obiceiurile României. Trecurul Basarabiei este trecutul Moldovei. Strămoșii românilor de dincoace de Prut sunt strămoșii românilor de dincolo de Prut. Acestea fire nu se rup niciodată. Împotriva năvălirilor barbare ele au rezistat. În lupte cu neamuri lacome și viclene, în războaie cu păgânii, ele au biruit și tainicele fire care încheagă un neam au supraviețuit tuturor încercărilor de cotorpire”, scria la 1915 Ion Costin. Drept confirmare este generația de aur care a făcut Marea Unire la 1918 – Aurele Mateevici cu inestimabilă comoară „Limba noastră...”, profesorul C. Stere, P. Halipia, I. Inceuț, I. Erhan ș.a. înaintași români basarabeni renașcuți din cenușa ca pasărea Phoenix. Dar și militarii basarabeni, considerați de ofițerii velicoruși „cei mai proști și ignorați”, au constituți una dintre verigile principale care au realizat Unirea Basarabiei cu Patria-Mamă. La momentul când a apărut această ocazie, românii basarabeni au fost primii care au pus buzele Marii Uniri de la 1918. Acest lucru vorbește cât de crunt era regimul rusesc.

Un alt sector prin care s-a încercat rusificarea românilor basarabeni a fost

Valeriu DULGHERU

Jocuri ale istoriei sau blestem ?

Istorie din când în când îți place să se joace cu soarta unor popoare cu o frivolitate arhicopilărească, lășându-le lor doar dreptul de a asista neputincioase la jocul ei. Sunt răscruci cardinale, după care roata istoriei își schimbă iremediabil direcția... – Să fi avut mai multă verticalitate Ieremia Golia în ziua luptei de lângă Cahul la 17.07.1577, altfel ar fi evoluat istoria și soarta Moldovei, odată fiind scoasă de sub jugul otoman! – Să fi fost favorabile circumstanțele în ziua de 16 mai 1812, încât să fi ajuns la București scrisoarea țarului Alexandru I despre renunțarea la pretențiile asupra Basarabiei, alta ar fi fost, cu certitudine, soarta Basarabiei și a noastră a tuturor. Să fi rămas Basarabia parte din Moldova întreagă, din România întreagă, alta ar fi fost viața noastră astăzi! – Să se fi găsit loc în Consiliul de Coroană și pentru adevărații patrioți ai neamului, în ziua de 27 iunie 1940, altfel s-ar fi depănat istoria noastră după anul 1945! – Să fi fost în anii ’90 clasa noastră politică la înălțimea așteptărilor majorității populației, să fi fost cu toții mai decisi, mai combativi, am fi fost azi, poate, și noi în Europa împreună cu statele naționale. – Să nu fi crescut în sânul nostru atâția oportuniști politici și atâția profitori fără scrupule, să ne fi lipsit de niște licele în 1998, ar fi reușit, poate, fostul prim-ministru Ion Sturza să depună cererea de aderare la UE și am fi ajuns poate măcar atunci trenul scăpat mai înaintea. – Să ne fi trezit măcar în 2001, astfel încât să nu lăsăm comunismul să se trântască din nou peste noi, am fi câștigat poate vreo 8 ani de libertate...

Dar, asta e – istoria îți întinde mâna, dar dacă dormi îndelung – poți rata toate favorurile ei. Și Istoria de fiecare dată a decis alfel, încât noi nu am rămas mereu defavorizați ei.

Cu ce ne-am ales noi din toate aceste jocuri ale Istoriei? În perioada ocupației țariste, sute de mii de familii de basarabeni au fost strămutate în zonele îndepărtate ale Rusiei, sub pretextul așa-ziselor politici agrare! În noaptea spre 13 iunie 1941 au fost ridicate și deportate, fără să fi avut vreo vină, alte 22.650 de persoane! Într-o și 6 iunie 1949 au fost deportate circa 43.400 de persoane, după ce foamea organizată făcuse peste 250.000 de jertfe omenești... Kurgan, Tiumen, Irkutsk, Altai, Bureația, Iakutia, Blagovescensk (asta e Buna-Vestire a noastră?). Să mărturie o Larga în regiunea Omsk, o Bessarabia în Kazahstan, o Moldovanovka în Kirghizia, o alta în Primorie... Toate au devenit loc de exil pentru mii și mii de basarabeni, fără ca ei să fi avut vreo vină, foarte mulți din cei ridicați fiind prunci, copii, femei, bătrâni... Poate pentru unii sunt doar niște date statistice, dar în spatele lor au rămas șiruri de vieți mutilate, copilării distrușe, familii răvășite de durere, drame zguduitoare, strigăte de disperare fără margini... În ultima perioadă aceste cifre atât de des au fost menționate, atât de insistat au fost deose în prim-plan, încât ar fi fost firesc să devină imprimate în conștiința fiecărui conștientean de al nostru. Dar oare cum să poți preține de la niște simpli cetățeni, dacă vărurile noastre politice nu pot conștientiza nici acum această îndelungată dramă. Pragmatism, abilitate politică, strategii de moment, „câte și mai câte. Doar de demnitate națională dacă nu ar mai aminti nimeni!!” Oare la ce va mai servi aprecierea la justa lor valoare a respectivelor perioade peste vreo 2 sau 3 sute de ani, când se va considera, poate, momentul potrivit? Noi, basarabeni, în ultimele sute de ani nu am prea avut parte de ore cu adevărat istorice, ore de vârf, cu excepția celor de la 27 martie 1918. Ori cât de mult fals ar debita pseudoistoricii de genul lui nazaria sau durakov, adevărul rămâne unul singur, astfel încât adevărată manifestare a libertății și a demnității noastre o reprezintă ziua de 27 martie 1918. Doar atunci conaționali noștri au știut să se ridice la înălțimile Istoriei, să-și decidă soarta ca niște oameni cu adevărat liberi și demni, să convingă o lume întreagă că și popoarele mici pot să-și aleagă propriul lor viitor atunci când sunt călăuzite de un singur gând – Interesul Național!

Oare când se va mai întoarce o dată Istoria cu țara spre noi?

Petru ȘOIMU

„Sufletul – cea mai de seamă armă de apărare a omului.” (O.C. Tăslăoanu, Sprovodanii)

S-ar fi păruț, potrivit deciziilor în acest subiect ale „blânde” Moscove, că exodul basarabean (ediția 1949) i-ar fi primit, în principal, doar pe foștii moșieri, comercianți, politicieni, colaboraționiști etc., nu și pe nevinovații dascăli, luminători ai plaiului străbun. Greșit total. Studiul harnicului, dăruitul istoric ION VARTA, publicat în paginile revistei „Limba Română” (nr. 6-7, pag. 183-194), vine să ne convingă că nu era chiar așa. KGB-ul privea în adănc, radiografîndu-l strac cu strat păturile viitoarelor victime.

După un cuvânt introductiv, privitor la problema dată – a decapitării, defrișării ținutului ocupat nu doar de elitele economico-sociale (vrednici gospodari, întreprinzători, industriași etc.), ci și de cele intelectuale – scriitorii, preoții, medicii, pedagogi etc., autorul completează studiul cu o listă (incompletă la data apariției publicației) a victimelor condamnate pe viață la deșțărare în închetața Siberiei, Kazahstan, cuprinzând 217 reprezentanți ai breslei, capi de familie, repartizați pe sectoare, raioane. Să încercăm a pătrunde, a descifra numitele „radiografii kaghebiste”.

Finele lui martie 1944 s-a soldat cu golirea localităților basarabene de tot ce însemna intelectualitate: scriitorii, profesorii, medicii, învățătorii etc. Incă 1 septembrie 1944 a găsit școlile finutulii lipsite de cadre calificate, abstracție făcând de cursanții „academiei” de la Alcedar, recrutați din Transnistria și din raioanele de nord basarabene, cu o „pregătire” de două luni, vorba lui Alecsandri, „Tambour de livre” („Dobă de carte”). Aceștia, chiar așa cum erau, nu puteau umple golul de cadre creat prin forța împrejurărilor tragice.

Încă, căpeteniile învățământului public din raioane, județe, la nivel republican se văzură nevoite să încadreze, ca viitori pedagogi, chiar și absolvenții ai școlilor primare românești (cu 7 clase), nemaivorbind de foștii liceeni, normaliști, seminariști cu 2-3 clase. Așjiderea profesorii, învățătorii „reparțiați” (știu noi cum). Bine-bine, veți zice (postându-vă pe poziția „analizilor” kgb-ști), dar toți aceștia nu erau, în totalitatea lor, crescuți, educați de școala românească, adăpăți la izvorul românismului, promotorii, propagatorii ai Limbii Române deci?

Chiar dacă sus-numiții nu militau deschis pentru ideea națională, simplul fapt al utilizării acestei limbi prezenta, în viziunea vigilenților statațiști, un pericol de moarte pentru „statalitatea” rsm.

Acum? Nu tot aceeași grijă a „stataliștilor” pentru denumirea corectă a limbii, exprimată în articolul 13 al Constituției, piatră de încercare între ei și oamenii cu mîntea întreagă?

Să ne aruncăm privirile asupra listelor (necomplete), confirmate și semnate la 3-VII 1949 de șeful secției „A” a MSS al RSSM, locotenent-colonelul Vasilev (pensionar personal, desigur). De remarcat: raioanele nordice dețin în tăietă-

tea numerică. Soroca (cu orașul) – 18 persoane; Rezina și Florești – câte două; pe câtă vreme Bulboacă – o persoană. Explicația e simplă: raioanele de nord au fost ocupate prin surprindere în acel martie 1944 și învățătoria, profesorii, alte categorii n-au reușit a se refugia peste Prut.

Raionul Brancea, de care ținea Cobălca, baștina subsemanatului, e reprezentat prin următorii: 1) ILIA STOILANOV de la Ghetlova – ca moșier; 2) CONSTANTIN BOBEICĂ (Cobălca) – șef al unei organizații contrarevoluționare; GRADISLAVA BOBEICĂ (răsbotezat; Branislava) – soț; IVAN IPEROTI, din Cornova – agent al serviciilor secrete românești. I-am cunoscut la intrunirile pedagogice pe ambii, dar le-am pierdut urma în Siberia.

La gara Omutinka (reg. Tiumen), gamitura de bou-vagoane fu ruptă din două: o jumătate a fost repartizat în raionul Armizon, o alta și-a continuat calea spre o adresă cunoscută doar ștabilor MGB-ști.

La Kapraliha, sediul sovhozului „Komsomolski”, unde am fost repartizat, am locuit un timp sub același acoperiș al cantinei satului cu familia CUCIUC. Soția, fostă învățătoare (ANA IACHIM, soțul – agronom, fu numit brigadier al unei brigăzi, alcătuită din nou-soșiți deportați).

Transferându-mă cu traul și cu munca la Armizon, am pierdut legătura cu cei rămășiți la Kapraliha. Cu atât mai mult cu cât după 7 luni mi s-a permis transferul spre familie, la Krutliha, raionul Olihovka, reg. Kurgan, unde ne-am „proslăvit” următorii 6 ani. Zadarnică încercarea de a înflășa în câteva rânduri acele zile de calvar. Am încercat a o face în paginile publicate în: 1) rev. „Basarabia”, nr. 3, 1993; Capitele ale cărților. „Între stele și țărâne”, Ed. Pontos, 2005; „Moment crepuscular”, Prometeu, 2008; „Dor de Muntele Bobeica”, Prometeu, 2009; „Sinteze”, Prometeu, 2010; „Lumini și umbre”, Prometeu, 2011. Nu pot trece cu vederea doar cea mai vie durere, mereu sângerândă a inimii, pierderea sumpei, sfintei MAME, EUGENIA, rămasă în cimitirul din preajma bisericii din or. Șadrinsk (reg. Kurgan).

Și mai prăpăstioasă, tragică soarta pedagogilor supuși represiunilor bolșevice în iunie 1941. Din Cobălca (Orhei) au dispărut, înghițiți de gulag, ILIE URȘU, fost director de școală (la Ivlev), și LEONID UNTILĂ, dispărut fără urmă. În septembrie 1949, la Armizon am cunoscut familia VALENTINA și GHEORGHE KAMINSKI, din Bălți, deportați în iunie 1941. Doamna Valentina, fostă profesoară de biologie la Liceul „Ion Creangă”, soțul – avocat. Dumneaei, mai comunicativă, îmi povestea, străduindu-se să mă consoleze în deznădejdea de care eram cuprins atunci: Dumneaevoastră, cei deportați acum, sunteți mai privilegiați. Dumneata, de-o pildă, ai fost accidental despărțit de familie, o să pleci

200 de ani de calvar basarabean (1812-2012) ...ȘI PEDAGOGII ÎN GULAG

(Atentat la sufletul neamului)

din moment ce comenduirea îți promise, pe când noi eram despărțiți special, „legal”. Apoi acum, pe timp de pace, nu sunteți amenințați cu moartea prin înfometare, pe când noi...

O tânără colegă, profesoară de franceză, tot din Bălți, despărțită de soț, deznădăduită, se simțea. Avea ideas fixă că toți din preajmă, deportați, localnici, vor să o otrăvească. Refuza deci oricine-i propunea ceva de-a lua, un cartof, o bucată de pâine. A fost găsită sub un gard, în acel sătuc uitat, la început de iarnă. Eu am avut noroc de copii. Trebuia să trăiesc ca să-i salvez. Eram trestrei distrofici, deși în faze diferite: eu cu Galina, mai în putere, Slavica (Stanislav), fost licean, zăcea mereu la pat. Când plecam la muncă, la tăiat pădure, desigur, îi dădeam de grijă fetiței: „Ține-l de vorbă pe Slavica, să nu moară. Dă-i câte o alună de cedru, din vreme în vreme, să rumege. Am scăpat în primăvară toți trei. M-am făcut luntre și punte, am cumpărat și am sădit cartofi. Când au crescut ca nuca, am început a scoate și a pregăti. Nu mai aveam săt, după foamea îndurată. Mă făusem cât o bute. Pe urmă mi-am revenit.

Spre deosebire de noi, noul „contingent”, cărora ni s-a refuzat categoric reincadrarea în învățământ, dumneaei preda biologia la Școala Medie din Armizon, soțul-avocat era pe lângă judecătoria raională, frica, Galina, elevă în cl. a VII-a, feciorul – învățător la școala din Berdujiș, un centru raional în sud-estul reg. Tiumen. Pe ultimul am avut ocazia de a-l cunoaște. Erau, într-un fel, împacăți cu viața, deși...

Îmi prescor creștetul cu cenușa pocăinței: după plecarea din Armizon spre familie, luat din grijule, necazurile zilei de mâine, inerente vieții de gulag, n-am mai făcut decât un schimb epi-

Constantin BOBEICĂ

Constantin BOBEICĂ

Constantin BOBEICĂ

Constantin BOBEICĂ

Constantin BOBEICĂ

Constantin BOBEICĂ

Constantin BOBEICĂ

Constantin BOBEICĂ

Constantin BOBEICĂ

PS. Ignorarea nu doar a intereselor supraviețuitorilor terorii comuniste, ci chiar a memoriei milioanei de nevinovate victime, n-a constituit apajul partidelor comuniste doar, ci și al condumetlor lor (agrarieni, falși democrați, socialişti etc.).

Citim în bestsellerul lui Cynthia Stokes Brown, „Istoria lumii de la Bing-Bang până în prezent” (Ed. Viteaz și fiii, Chișinău, 2009): la pag. 250 – date despre victimele celui de-al Doilea Război Mondial (60 de milioane). Așjiderea despre exterminarea a 6 milioane de evrei în Germania și în țările ocupate. Dar niciun cuvânt despre zecile de milioane de victime ale regimurilor comuniste din URSS, China, Cambogia, alte țări ale lagărilor socialiste. Ba dimpotrivă: „Liderii Uniunii Sovietice (care era alcătuită din 15 state) au naționalizat atât industria, cât și agricultura, oferind cetățenilor locuințe, servicii medicale și educație” (Op. citată, pag. 25). Cum vă place?

Iar mai nou, pe data de 20 martie a.c., Radio Moldova ne aduce știrea despre vizitarea de către Iurie Leancă, ministrul de Externe al Republicii Moldova, a Muzeului Holocaustului în timpul afliări sale în SUA.

Nimic de reproșat în cazul dat, dar de ce nu ar fi început o atare vizită la Memorialul Victimelor Comunismului, acțiune mult mai apropiată nouă prin durerea, prin suferința neamului??

Nu cumva e vorba de raliera, solidarizare cu niște forțe – știți D-voastră care! – vital interesate de ignorarea, uitarea, ba chiar – de ce nu? – proslăvirea chiar a acestor crime, a autorilor??

Dea Domnul să nu fie așa! Dar asociind una cu alta („Piatra lui Mihai”, necompensarea pe parcursul a două decenii a valorii averilor confiscate de la foștii condamați politici etc., nu ajungem oare la una și aceeași concluzie deprimantă? Nu numai pentru victimele dezmățului regimului criminal, totalitar, ci și pentru toți oamenii de bine, cu duhul Dreptății umane, istorice.

Căci nedreptatea, vorba poetului: „E cel mai josnic semn / Pe-a lumilor zidiri – și cel ce-o nscrie, / Nepedepsiți nu va putea să scape.” (S. Petofi, „În numele poporului”).

(Corkunov) C.B.

VLAD ZBÂRCIOG: UN PLAGIATOR LA PĂTRAT

După apariția articolului „Plagiatorul” din numărul trecut, care avea ca subiect cleftomania literară de care e bolnav membrul (încă) al Uniunii Scriitorilor **Vlad Zbârciog**, un coleg citiva mi-a pus la dispoziție o altă carte plagiată de **Vlad Zbârciog**. Ea e tot despre Ștefan cel Mare și se întitulează „**Ștefan cel Mare și Sfânt – voievodul românilor**”, apărută în anul 2004 la Editura „Baștina Radog SRL”. Și aceasta conține lungi pasaje plagiate de la același autor preferat al copistului – Nicolae Dabija.

Citești și nu-ți vine a crede că un om matur poate decădea într-un asemenea hal: să transcrie obraznic din lucrările altor scriitori, fără cea mai mică mustrare de conștiință și fără să facă trimiterile obligatorii la autorul din care a copiat.

<p>Vlad Zbârciog: ...e ultima rugămintă a celui care v-a fost mai mult decât un Domn, v-a fost un Părinte.” Vlad Zbârciog Ștefan cel Mare și Sfânt – voievodul românilor. – Chișinău: Baștina-Radog SRL, 2004, p.63.</p>	<p>Nicolae Dabija: ...e ultima rugămintă a celui care v-a fost mai mult decât un Domn, v-a fost un părinte.” Nicolae Dabija, revista <i>Noi</i>, nr.6, 1990 <i>Domnia lui Ștefan cel Mare.</i> – Chișinău: Universitas, 1991, p.90 <i>În căutarea identității.</i> – Chișinău: Litera, 2002, p.182.</p>
<p>...Dacă vin cotropitorii asupra voastră, avertizase Ștefan cel Mare înainte de moarte, și n-o să puteți apăra Moldova, dați-o la străini, nu la vecini, că vecinul, dacă vine, nu mai pleacă.” Vlad Zbârciog Ștefan cel Mare și Sfânt – voievodul românilor. – Chișinău: Baștina-Radog SRL, 2004, p.66.</p>	<p>...Toți ne-ar vrea vasali și birnici. Și dacă veți vedea că nu puteți ține țara..., să nu o închinați vecinilor, că aceștia dacă vin nu se mai duc din țară.” Nicolae Dabija <i>În căutarea identității.</i> – Chișinău: Litera, 2002, p.90.</p>
<p>...Trăim vremuri tulburi. Din toate părțile fiare gata de pradă se uită cu ochi poficioși către biata țară a Moldovei. Eu cu boierii și răzeșii mic am făcut tot ce mi-a stat în putință și am apărut-o, pe unde cu cuvântul, pe unde cu sabia, de dușmani. Iar dușmanii ei sunt mai ales vecinii ei. Care vor să-și mărească țările pe seama Moldovei. Care nu s-ar da în lături să se lătească peste noi. Și leșii jinduiesc să vă aibă birnici. Ca și ungiurii, care visează mereu gurile Dunării. Și care se vor grofi în țară străină. Și tătarii nu s-ar da în lături să se prefacă într-o pășune pentru caii lor sirepi. Și cazacii care ajung din stepa zaporojană până aici cu gând să se bată cu păgânul pentru credință, dar se întorc înapoi cu turme și herghelii de-ale moldovenilor. Și rusul care a început să se lătească în toate părțile, dintr-o țărișoară mică devenind o țară cu întinderi mari, pe contul vecinilor. Și turcul care a cuprins atâta lume. Toți ne-ar vrea vasali și birnici. Și dacă tu, fiule, și voi, boieri dumneaovoastră, veți vedea că nu puteți ține țara, cum am ținut-o eu aproape jumătate de secol, și-ți vedea că n-aveți încotro, să o închinați, dar să n-o închinați oricui. Dacă vreți ca fiii și nepoții noștri să mai vorbească limba noastră, să nu o închinați vecinilor – nici leșilor, nici ungiurilor, nici muscalilor, că aceștia dacă vin nu se mai duc din țară, și sub diferite pretexte au să vă treacă la altă credință și au să vă impună să le vorbiți graiul, și jugul va fi dublu.</p>	<p>...Trăim vremuri tulburi. Din toate părțile fiare gata de pradă se uită cu ochi poficioși către biata țară a Moldovei. Eu cu boierii și răzeșii mei am făcut tot ce mi-a stat în putință și am apărut-o, pe unde cu cuvântul, pe unde cu sabia, de dușmani. Iar dușmanii ei sunt mai ales vecinii ei. Care vor să-și mărească țările pe seama Moldovei. Care nu s-ar da în lături să se lătească peste noi. Și leșii jinduiesc să vă aibă birnici. Ca și ungiurii, care visează mereu gurile Dunării. Și care se vor grofi în țară străină. Și tătarii nu s-ar da în lături s-o prefacă într-o pășune pentru caii lor sirepi. Și cazacii care ajung din stepa zaporojană până aici cu gând să se bată cu păgânul pentru credință, dar se întorc înapoi cu turme și herghelii de-ale moldovenilor. Și rusul care a început să se lătească în toate părțile, dintr-o țărișoară mică devenind o țară cu întinderi mari, pe contul vecinilor. Și turcul care a cuprins atâta lume. Toți ne-ar vrea vasali și birnici. Și dacă tu, fiule, și voi, boieri dumneaovoastră, veți vedea că nu puteți ține țara, cum am ținut-o eu aproape jumătate de secol, și-ți vedea că n-aveți încotro, să o închinați, dar să n-o închinați oricui. Dacă vreți ca fiii și nepoții noștri să mai vorbească limba noastră, să nu o închinați vecinilor – nici leșilor, nici ungiurilor, nici muscalilor, că aceștia dacă vin nu se mai duc din țară, și sub diferite pretexte au să vă treacă la altă credință și au să vă impună să le vorbiți graiul, și jugul va fi dublu.</p>
<p>Vă vor dovedi lesne și vor găsi și argumente că sunteți ungiuri sau slavi, că graiurile lor sunt mai nobile și vița lor e mai aleasă. Și nu veți fi stăpâni în casa voastră. Și vă veți simți străini în țara moșilor și strămoșilor voștri. Și străinii vă vor numi pe voi „venetici” și nu vă vor mai lăsa să vă ridicăți fruntea din țărăna.</p> <p>Din toți, cel mai tare astăzi e turcul. Aș vrea să vă știu liberi. Dar dacă veți vedea că nu vă puteți păstra libertatea, și gura mea spune acum ceea ce n-ar vrea să rostească niciodată: să vă închinați celui care m-am războit dintotdeauna – turcului, că acesta nu cumpără moșii în țară străină, nici moscheii nu zidește și nici altă limbă decât turca n-are dreptul să învețe. Și fiind Turcia prea departe, ea nu va dori niciodată să se mute în Moldova, ca unele neamuri de la nord care caută regiuni mai călduroase și pământuri mai roditoare. Veți plăti birul umilitor până veți găsi forțe în voi să scuturați jugul nesuferit. Și aș dormi la locul meu de veci împăcat, dacă aș ști că nu mi-ați ascultat sfatul, și cu sabia în mână v-ați apărut libertatea. Cum au făcut-o părinții voștri. Eu am ostenit. Și plec să mă culc. N-aș vrea să dorm somn greu, însoțit de coșmaruri. Aș vrea să dorm somnul cel de veci împăcat. Asta e ultima rugămintă a celui care v-a fost mai mult decât un Domn, v-a fost un Părinte.”</p>	<p>Vă vor dovedi lesne și vor găsi și argumente că sunteți ungiuri sau slavi, că graiurile lor sunt mai nobile și vița lor e mai aleasă. Și nu veți fi stăpâni în casa voastră. Și vă veți simți străini în țara moșilor și strămoșilor voștri. Și străinii vă vor numi pe voi „venetici” și nu vă vor mai lăsa să vă ridicăți fruntea din țărăna.</p> <p>Din toți, cel mai tare astăzi e turcul. Aș vrea să vă știu liberi. Dar dacă veți vedea că nu vă puteți păstra libertatea, și gura mea spune acum ceea ce n-ar vrea să rostească niciodată: să vă închinați celui care m-am războit dintotdeauna – turcului, că acesta nu cumpără moșii în țară străină, nici moscheii nu zidește și nici altă limbă decât turca n-are dreptul să învețe. Și fiind Turcia prea departe, ea nu va dori niciodată să se mute în Moldova, ca unele neamuri de la nord care caută regiuni mai călduroase și pământuri mai roditoare. Veți plăti birul umilitor până veți găsi forțe în voi să scuturați jugul nesuferit. Și aș dormi la locul meu de veci împăcat, dacă aș ști că nu mi-ați ascultat sfatul, și cu sabia în mână v-ați apărut libertatea. Cum au făcut-o părinții voștri. Eu am ostenit. Și plec să mă culc. N-aș vrea să dorm somn greu, însoțit de coșmaruri. Aș vrea să dorm somnul cel de veci împăcat. Asta e ultima rugămintă a celui care v-a fost mai mult decât un Domn, v-a fost un părinte.”</p>

Aici răzeșii au rămas „mici”, dar, bravo autorului!, a copiat substantivul „putință” corect, nu ca în volumul „*Jo, Ștefan Voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Moldovei*”.

<p>...vecinii ar vrea să pună mâna pe Moldova... Mai ales, preîntâmpina voievodul pe fiul său și pe boieri, să fie vigilenți cu muscalii. Că aceștia, zicea Ștefan, dacă vin nu se mai duc din țară și sub diferite pretexte au să vă impună să le vorbiți limba, și jugul va fi dublu. ...Vă vor dovedi lesne și vor găsi și argumente că sunteți slavi, că graiurile lor sunt mai nobile și vița lor e mai aleasă. Și nu veți fi stăpâni în casa voastră. Și vă veți simți străini în țara moșilor și strămoșilor voștri. Și străinii vă vor numi pe voi „venetici” și nu vă vor mai lăsa să vă ridicăți fruntea din țărăna...”</p> <p>Câtă dreptate a avut domnitorul! Turcia n-a dorit niciodată să se mute în Moldova, cum au făcut-o barbarii de la răsărit, care au venit peste sufletele noastre, în căutare de regiuni mai călduroase și pământuri mai roditoare. Dar nu să le lucreze. Nu. Au venit peste noi să ne dezmoștenească, să ne deznationalizeze, să ne rusifice să ne umilească, să ne prefacă în robi, în slugi, ca să nu mai putem „ridica fruntea din țărăna”. Ei, care „dintr-o țărișoară mică devenind o țară cu întinderi mari”, lăindu-se „contul vecinilor” au supus țările românești la un jaf permanent și asuprire crudă, inumană.”</p>	<p>...Să nu o închinați muscalilor, că aceștia dacă vin nu se mai duc din țară, și sub diferite pretexte au să vă silească să le vorbiți graiul, și jugul va fi dublu. Vă vor dovedi lesne și vor găsi și argumente că sunteți ungiuri sau slavi, că graiurile lor sunt mai nobile și vița lor e mai aleasă. Și nu veți fi stăpâni în casa voastră. Și vă veți simți străini în țara moșilor și strămoșilor voștri. Și străinii vă vor numi pe voi „venetici” și nu vă vor mai lăsa să vă ridicăți fruntea din țărăna. Din toți, cel mai tare astăzi e turcul. Aș vrea să vă știu liberi. Dar dacă veți vedea că nu puteți păstra libertatea, și gura mea spune acum ceea ce n-ar vrea să rostească niciodată: să vă închinați celui care m-am războit dintotdeauna – turcului, că acesta nu cumpără moșii în țară străină, nici moscheii nu zidește și nici altă limbă decât turca n-are dreptul să învețe. Și fiind Turcia prea departe, ea nu va dori niciodată să se mute în Moldova, ca unele neamuri de la nord care caută regiuni mai călduroase și pământuri mai roditoare. ...Și rusul care a început să se lătească în toate părțile dintr-o țară mică devenind o țară cu întinderi mari, pe contul vecinilor.</p>
<p>...să nu ne mai putem ridica fruntea din țărăna.”</p>	<p>...să vă ridicăți fruntea din țărăna.”</p>
<p>...Boierimea voastră, am dus această coroană de spini 47 de ani. V-am fost mai mult un părinte decât un Domn. De multe ori credeam că voi muri în lupte, dar când credeam că voi muri, de fiecare dată apărea Moldova în fața mea și întotdeauna m-am gândit să nu moară și ea o dată cu mine. Sunt împăcat că l-ați voit pe fiul meu Bogdan, domn al Moldovei. Acum voi vorbi ca un boier de rând, să nu fie ca poruncă, doar ca un sfat de pe viitor.</p>	<p>...Vreau să-ți pun pe creștetul tău tânăr coroana Moldovei, pe care am purtat-o pe frunte vreme de 47 de ani. E o coroană de spini.” N. Dabija <i>Ibidem</i> (p.181) ...a celui care v-a fost mai mult decât un Domn, v-a fost un părinte.” N. Dabija <i>Ibidem</i> (183) ...Și când mă împăcasem cu gândul c-aș putea muri, mi-am dat seama că mă împăcasem de fapt cu gândul ca Moldova să moară. Dușmanul nu ținea moartea mea, el ținea moartea Moldovei.” N. Dabija <i>Ibidem</i> (p.183) ...mai mult decât o poruncă – rugămintea mea. Să-l recunoașteți Domn al Moldovei pe cel ales de mine – pe Bogdan, fiul meu...” N. Dabija <i>Ibidem</i> (p.180)</p>

După plecarea mea la odihnă se vor rezezi toți ca niște câini către Moldova noastră.”
Ibidem, p.151-152

Așa creafă cealaltă carte semnată de Vlad Zbârciog, care e un plagiat

...Dacă vreți ca fiii și nepoții noștri să mai vorbească limba noastră, să nu o închinați vecinilor – nici leșilor, nici ungiurilor, nici muscalilor, că aceștia dacă vin nu se mai duc din țară, și sub diferite pretexte au să vă treacă la altă credință și au să vă impună să le vorbiți graiul, și jugul va fi dublu. Vă vor dovedi lesne și vor găsi și argumente că sunteți ungiuri sau slavi, că graiurile lor sunt mai nobile și vița lor e mai aleasă. Și nu veți fi stăpâni în casa voastră. Și vă veți simți străini în țara moșilor și strămoșilor voștri. Și străinii vă vor numi pe voi „venetici” și nu vă vor mai lăsa să vă ridicăți fruntea din țărăna.”

Vlad Zbârciog *Ibidem*, p. 152-153

...Veți plăti birul umilitor până veți găsi forțe în voi să vă scuturați jugul nesuferit, zicea marele domnitor - și aș dormi la locul meu de veci împăcat, dacă aș ști că nu m-ați ascultat, și cu sabia în mână v-ați apărut libertatea. Cum au făcut-o părinții voștri. Eu am ostenit. Și plec să mă culc. N-aș vrea să dorm somn greu, însoțit de coșmaruri. Aș vrea să dorm somnul cel de veci împăcat. Asta-i ultima rugăciune a celui care v-a fost mai mult decât Domn, v-a fost un părinte.”

Vlad Zbârciog *Ibidem*, p. 153-154

...Boierimea voastră, am dus această coroană de spini 47 de ani. V-am fost mai mult un părinte decât un Domn. De multe ori credeam că voi muri în lupte, dar când credeam că voi muri, de fiecare dată apărea Moldova în fața mea și întotdeauna m-am gândit să nu moară și ea o dată cu mine. Sunt împăcat că l-ați voit pe fiul meu Bogdan, domn al Moldovei. Acum voi vorbi ca un boier de rând, să nu fie ca poruncă, doar ca un sfat de pe viitor. După plecarea mea la odihnă se vor rezezi toți ca niște câini către Moldova noastră.”

Vlad Zbârciog *Ibidem*, p.158

Ș.a.m.d

Vlad Zbârciog: Stop – plagiatul!

În discuțiile ce le-a avut cu cei care l-au compătimit că a fost prins cu plagiatul, Vlad Zbârciog a argumentat că textul nu-i aparține, dar „ghilimelele” sunt ale lui.

În limba română ghilimelele pot avea diverse scopuri. Funcția lor principală este de a marca un fragment reproduc întocmai după cum a fost spus sau scris de cineva. Vlad Zbârciog se disculpă, remarcând că textul lui nu este un plagiat, pentru că el l-a luat în ghilimele. Or, ne dăm lesne seama că ghilimelele, în cazul lui, au scopul de a reproduce cum a spus Ștefan cel Mare, nu cum a scris Nicolae Dabija:

Să urmărim textul lui Vlad Zbârciog:
Iar când a fost aproape de sfârșitul său, chemat-a vlădicii și sfetnicii săi, și toți boierii și le-a vorbit:
...Trăim vremuri tulburi. Din toate părțile fiare gata de pradă se uită cu ochi poficioși către biata țară a Moldovei. Eu cu boierii și răzeșii **mic** am făcut tot ce mi-a stat în **putință** și am apărut-o, pe unde cu cuvântul, pe unde cu sabia, de dușmani. Iar dușmanii ei sunt mai ales vecinii ei. Care vor să-și mărească țările pe seama Moldovei. Care nu s-ar da în lături să se lătească peste noi. Și leșii jinduiesc să vă aibă birnici. Ca și ungiurii, care visează mereu gurile Dunării...” **Ș.a.m.d.**

Sau la pagina 128:
Spunea Ștefan cel mare și Sfânt în Testamentul său că toți vecinii ar vrea să pună mâna pe Moldova sau măcar pe o părticică de pământ de-al ei. Mai ales preîntâmpina voievodul pe fiul său și pe boieri să fie vigilenți cu muscalii. Că aceștia, zicea Ștefan, dacă vin nu se mai duc din țară și sub diferite pretexte au să vă impună să le vorbiți limba, și jugul va fi dublu. ...Vă vor dovedi lesne și vor găsi și argumente că sunteți slavi, că graiurile lor sunt mai nobile și vița lor e mai aleasă. Și nu veți fi stăpâni în casa voastră. Și vă veți simți străini în țara moșilor și strămoșilor voștri. Și străinii vă vor numi pe voi „venetici” și nu vă vor mai lăsa să vă ridicăți fruntea din țărăna...” **Ș.a.m.d.**

Vlad Zbârciog fură ideile din textul lui Dabija, repovestindu-le pe alocuri (aceasta se numește tot plagiat) sau reproducând narațiunea cuvânt cu cuvânt. El scrie ca și cum ar cita dintr-un exemplar autentic al Testamentului semnat de însuși Ștefan cel Mare, or Testamentul este o ficțiune literară care aparține lui Nicolae Dabija.

Chiar dacă scriitorul Zbârciog nu știa cui aparține textul pe care îl transcria, ceea ce a săvârșit oricum plagiat se numește.

Cităm din <http://ro.wikipedia.org/wiki/Plagiat>
„Plagiatură reprezintă însușirea ideilor, metodelor, procedurilor, tehnologiilor, rezultatelor sau textelor unei alte persoane, indiferent de calea prin care acestea au fost obținute, prezentându-le drept creație proprie.

Autorul real poate fi o persoană, o organizație, sau poate include mai multe persoane sau organizații, inclusiv o comunitate de contributori - precum **Wikipedia**. Indiferent de tipul autorului real, și de forma de publicare (anonimă, sub pseudonim, sau sub numele real), **preluarea creației acestuia fără specificarea corectă a sursei reprezintă plagiat.**”

Iar Vlad Zbârciog nu specifică nici o sursă.
Promitem cititorului nostru că vom reveni la subiect.

Deocamdată ne-am scufundat până peste urechi în lectura navelor „**Lumina rămâne...**”, publicată de Vlad Zbârciog în *Literatura și arta* din 26 aprilie 1979, și „**Destinul apelor**”, apărută cu aceeași semnătură în *Literatura și arta* din 17 septembrie 1981...

Delicioasă zăbavă. Sperăm să vă împărtășim cât de curând și domniilor voastre impresiile de lectură ale emoționantelor lucrări menționate ceva mai sus.

Vasile POPA

Femeilor pe care le-am iubit

Cu-atâtea soapte de iubire
Mi-ai alinat trăirea mea,
Ele-mi răsar în amintire
Ca cea mai luminoasă stea.

Pe fluviul dragostei curate
Plutesc părerile de rău
Că nu sunteți ca altădată
Aproape de sufletul meu.

Că zdrențele iubirii noastre
S-au spulberat duse de vânt
La fundul mărilor albastre
Lăsând durerea-mi pe pământ.

Durerea, care crud mă doare
Că v-am iubit și m-ai iubit,
Dar dintr-o pură întâmplare
Atunce nu v-am prețuit.

Ca flacăra mă arde dorul
De voi din vis nemuritor
Mai curge-n mine azi izvorul
Simțirilor de dulce-amor.

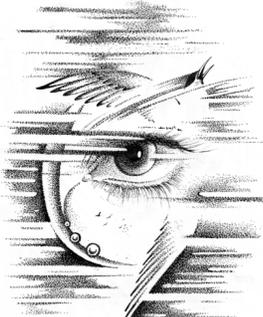
Adese în clipele fugare
Când rău mă doare inima,
Ca să vă uit fac o-ncercare,
Dar jur că nu vă pot uita.

Zbor de pasăre
măiastră
lui Eugen Doga

Pe cerul muzicii
Eterne
Ai răsărit
Iubită stea
Și zbori
Ca pasărea măiastră
Cu aripi
Din muzica ta.
În lumea asta
Nu există

Vioară
Care n-ar visa,
Chiar dacă-i
Cu strunele rupte,
Să cânte
Din muzica ta.
Căci ea-i izvorăță
Din suflet,
Urzită
De inima ta,
Aprinsă
De focul iubirii,
Ea arde
Și-n inima mea.
Șuvoalele muzicii tale
Plutesc
Pe al nostru pământ
Și curg
Pe făgașul trăirii
În noi,
Ca un sfânt legământ
În ele
E dor și speranță,
Lumina
Din veșnică stea,
Comoara
Simțirilor noastre,
Durerea
Din lacrima ta.
Din ele se naște
Armonia
Ce-a sfântă
Din cugetul tău,
De parcă
Au fost plămădite
Din verile
Lui Dumnezeu.
Acum
Melodiile tale
Răsună
Spre larguri cerești.
Și-ngână
Că tu nu degeaba
Pe lumea aceasta
Trăiești.

În vecii vecilor pe lume...
Ești steaua
Din ceruri căzută
Pe fața
Pământului tău,
Ești flacăra
Zilelor noastre,
Ce-n inimă
Arde mereu
Ești sufletul
Limbi române
Și clocoț
De sânge român
Te zbați
În văltoirile vieții
Să fim noi
Pe soartă stăpâni
Puzderii de gânduri
Coboară
În lume

Creație: Luiza Brașoveanu

Din cugetul tău
Ce-ți nase
Frământările sfinte
De parcă ai fi
Dumnezeu.
Când inima noastră
Citește
Poemele tale de-amor,
Atunce în noi
Răbufnește
Văpaia
Din farmecul lor.
Cuvintele tale,
Cuvinte,
Pormite din suflet și dor,
Tăioase, blajine
Și sfinte
Răsar
Pe al vieții ogor.
Cu ele trezești
Demnitatea
În noi...
Și iubirea de neam,
Dai glas
Sentimentelor toate
Ca florile dalbe
Pe ram.
Cu ele aprinzi
Și a ta stea,
Carē n-ai uita
Nu va apune,
Căci tot ce scrii
Va rămâne
În vecii vecilor
Pe lume.

Lume, lume...

Lume, lume,
Zbuciumată,
Te iubesc
Ca niciodată
Și n-ai uitat
Nu te-oi uita
Chiar și-atunci,
Când cu durere
Voi pleca
Din viața mea.
Chiar și-atunci
Măria ta,
Iubită
Vei rămâne.
De tot ce fac
Eu pentru tine,
De-amintirea-ți
Despre mine,
Chiar și-atunci
Îți voi lăsa
O preasfântă
Moștenire
Credința în nemurire
Sub veșnice
Priviri de stele,
Și toate
Versurile mele.

Simion Ghimpu, mereu cu noi

Draft

N-o fi fiind cea mai bună realizare a lui Simion Ghimpu lucrarea de la care începem recenzia de față: „Dacă nu așa avea gură, / dacă nu așa avea brațe, / dacă nu așa avea ochi, / dacă nu așa avea urechi, / te-aș săruta cu gura altcuiva, / te-aș îmbrățișa cu brațele altcuiva...” - mai-mai să încetăm a mai cita.

Pentru că, la prima vedere, parodia e gata. În orice caz, l-ar „inspira” pe un parodist nerăbdător, bucuros că a „descoperit” o poezie care se pretează, până aici, batjocoririi. Și - de ce nu? - la fel ar putea proceda un exeget literar, căruia totul i se pare clar de la chiar începutul poeziei. Nefind noi nici parodiști nerăbdători, nici exegeți distrași, cărora să le fie „de prisos” acel *sfârșit* care „încoronează opera”, am mai citit două versuri: „te-aș privi cu ochii altcuiva, / te-aș auzi cu urechile altcuiva...”. Interesant, ne-am zis: unde o să ajungă autorul, ce descoperire intenționează el să ne propună? Căci dacă nu găsește ceva impredictibil și important, ceva care să arunce o lumină puternică și revelatoare asupra versurilor înșirate până aici, eșecul său e garantat. Or, Simion Ghimpu știe să caute și să găsească versul cu valoare de poantă, versul care „face”, în chiar ultima clipă, opera: o poezie nu doar reușită, ci una care ne pune în fața revelației. Reluăm ultimele versuri: „te-aș privi cu ochii altcuiva, / te-aș auzi cu urechile altcuiva, / dar cu sufletul și inima mea” (sublinierea ne aparține - I.C.).

Un alt cititor poate găsi în cartea *Mă strigă cuvintele* (Chișinău, Editura „Lumina”, 2011) alte dovezi ale poezității, rămâne să dozească s-o facă. Noi însă am insistat în direcția capacității scriitorului de a cultiva poanta revelatoare, ca și în *Blestemul*: „Ai inimă avidă și trușă / Și te-am urât de când erai în fașă... / Și blestemând așa - o clipă, două, trei...”. Întreperem citarea și ne întrebăm: ce s-a întâmplat până la urmă? Ne întrebăm fără să închidem cartea. Așteptăm încheierea, adică „încoronarea” operii: „S-a înecat cu tot-n ochii ei”. Primele trei versuri cu alură de blestem (conform titlului) sunt doar o modalitate de a-l pregăti pe cititor de revelația care urmează. Acum citim tuspatru versurile și le savurăm conștienți de construcția antitetica a poeziei și îndosebi de valoarea fascinantă a finalului ei.

Uneori nu doar ultimul vers, ci întreaga a doua jumătate a poeziei, chiar dacă ne amintim de o frumoasă realizare poetică și muzicală a lui Anatol Ciocanu, ne câștigă simpatia prin simplitatea și frumusețea expresiei și prin noblețea sentimentului curat, neatins de vulgaritate: „A fost frumos, / Așa n-o să mai fie... / Eu parcu-ntr-un țin dăruim, / Tu - cerul albastru mie”.

Câteva poezii seamănă mai mult a „ziceni”, a construcții verbale parca lipsite de fior liric. Ne asumăm îndrăzneala de a vă îndemna, stimați iubitori devotați ai cuvântului inspirat, să nu vă pripiti, ci să întrezăriți și în crochiturile de felul celui intitulat *Întind mâna* două situații existențiale atât de obișnuite în fond, pentru care însă poetul a găsit o expresie metaforică, a cărei decodificare merită acel minim efort intelectual, care e răsplătit până la urmă cu o altă certă revelație: „Întind mâna / Spre infinit, / Se luminează cerul / Sau tu m-ai auzit? // Pășesc, și pasul / Lucește, în hău m-am dus. / S-a deschis pământul / Sau tu nu mi-ai răspuns?”. În urma unei cugetări conforme cu o stare - sufletească și intelectuală totodată - profund specifice eului liric, ni se dezvăluie o semnificație din substratul nerostit al situației imaginate

Mă strigă
cuvintele

Doamne, / să știe și ai noștri părinți / că măcar în cer / vom fi uniți” (sublinierea ne aparține - I.C.). Este o idee și o expresie poate simplă, pentru mulți dintre noi, dar una care nu vine în inima și-n mîntea oricărui slujitor al artei, chiar meritos în alte privințe.

Din aceeași categorie de poezii curajoase, totodată „lucrate” măiestrit și, deci, plăcute inimii și auzului, cităm în întregime textul *Chem cu glas de Tară*: „Chem cu glas de Tară / Marea cea Neagră, / valul se ascunde, / marea nu-mi răspunde; / chem cu glas de Tară / muntele înalt, / muntele tăcut e, / parcă-îl chem pe alt; / chem cu glas de Tară / râurile toate, / râurile mure / curg în altă parte, / chem cu glas de Tară / Alba mea Cetate, / cetatea nu-mi răspunde / de parcă furată-a fost de moarte. // Chem cu glas de Tară”.

L-am asemuit, prin poezia din urmă, cu Ion Vatamanu cel din versurile prin care se adresa, evident, viitorului: „Căci eu de-acolo, din vecie, / cu neodihnă-am să te-ntrub: / - Ce face el, frumosul verb? / Ce face el, străbun cuvântul, / Și cum e viața și pământul?”.

Și mai există o rațiune a necesității de a scrie această recenzie asupra cărții din urmă a lui Simion Ghimpu: dacă nu în întregime, cel puțin parțial ciclul de cântece „Numai tu” constituie o achiziție prețioasă a cititorului de azi. Chiar în condițiile în care cartea de literatură artistică nu e căutată intens și de multă lume, sărăciți groznic între timp, nu credem să rămână fără atenția vrebuii bune mie de cititori și melomani care vor reveni la versurile și notele melodiilor *Numai tu* („Dacă-ai fi un pom pe deal...”), *Iubii învățători* („Trec anii, spre zări ciocării se înalță...”), *Inima mea e Moldova* („Ora când aripa-i dorul...”), *Ce rost are* („Ce rost are, ce rost are / Clipa cea de supărare...”), *Cristina* („Cineva s-a spus că dorul nostru...”), *Nu mă chema...* („Tu ca o stea ai scilipit...”), *Iubirile-s ca florile* („Iubirile-s ca florile, / Ușor îți pierd corul...”), *Ce folos...?* („Ce folos de viață c-o trăiesc...”), *Cum, Moldova, s-a-ntâmplat...* („din păcate, nu ni s-a întipărit în memorie melodia: cineva s-o fi temănd s-o pună pe post?”).

Așa se face că volumul *Mă strigă cuvintele* (titlu ușor amintind-ne de prima carte a lui Arcadie Suceveanu) își îndreptățește apariția și-i va răsplăti cu multe clipe sau chiar ore de satisfacție estetică pe cei care-i vor deschide foile.

Ion CIOCANU

Cartea de pe raft

Cetate de cuvinte

Bucurii literare

De curând, în orașul-cetate au fost lansate două cărți neordinare: *Soroca* (bibliografic) și *Soroceni de dincolo de Soroca* (referințe biografice). Ambele lucrări au văzut lumina tiparului sub egida Secției Regionale Cultură și Turism și a Bibliotecii Publice „Mihail Sadoveanu” din localitate, unde în incinta acesteia din urmă s-a și produs evenimentul. Sala, arhiplină. Elevi, liceeni, intelectuali sorocenți și-au dat aici întâlnire într-o lăsa cunoștință de ceea ce amfitrionii instituției, dna directoare Eugenia Răileanu, pe post de moderator, a numit o sărbătoare de suflet. Căci, avea să sublinieze ea în cuvântul de deschidere, la fel ca și în „Introducere” pe care o semnează la lucrarea *Soroceni de dincolo de Prut*.

Cea mai marte bogăție a acestui melez sunt oamenii lui: oameni care i-au făcut istoria, i-au făcut cultura, i-au făcut glorie, i-au cântat... Anume pentru a cinsti izbnășire și valorile plămădite de înaintași și contemporani, biblioteca noastră a inițiat un ciclu de acțiuni cu genericul „Soroceni de dincolo de Soroca”. Obiectivul major al acestui program este de a demonstra susțineră și de a promova faptele personalităților care s-au născut aici, dar locuiește și activează sau au activat în altă parte.

Alt obiectiv pe care ni-l propunem e să menținem legătura între contemporani și înaintași, între generații, transmiterea faptelor demne de a fi urmate celor care vor clădi viitorul...

și coordonator al periodicului *Dor de Basarabia*, care apare la Iași din martie 2006; președinte al Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „Constantin Stere” din Iași...

Stabilit cu traiul și profesoralul la Iași, dl Berghia nu uită de satul-i de baștină - Hristici, Soroca, făcând deseori naveta încoace, aducând cărți la bibliotecă din sat, dar și la cea raională, lucru pentru care dna Răileanu i-a mulțumit frumos. Tot acest harnic sorocenc semnează și o inedită plăchete de versuri, intitulată fără echivoc „Soroca... dragostea mea”, plăchetă care, deși a fost editată cu ceva timp în urmă, continuă să încălzească și să lumineze cugetul și inima cititorului prin profunzimea gândurilor și a sentimentelor înălțătoare pe care le conține.

Un alt invitat, prezent la eveniment, a fost cunoscutul animator cultural sorocenc, poetul Petre Popa. Acesta se îndrăgimeste să facă fapte mari pe pământul unde-l în străns rădăcinile, chiar la Soroca, adică. Deși nu și-a expus la acea lansare de carte și superba-i antologie la care a muncit mult, cu spor și, esențialul, cu rezultat îmbucurător - *Cetatea de cuvinte. Scrieri soroceni*, editată în 2011 la *Grafema Libris*, Chișinău, cei din sală, cunoscându-i meritele deosebite de Om al cetății, l-au aplaudat ca pe unul drag lor. Tot regizor la Direcția Raională de Cultură (1991-1996), apoi șef al Direcției Raionale de Cultură (1999-2007), în prezent Petre Popa, fiind director și conducător artistic al Teatrului „Veniamin Apostol” din Soroca, se dedă muncii cu aceeași ardoare cu care mai și creează opere literare inedite. A și prezentat publicului una din ele, poemul „Fă ceval”, culegând aplauze bine meritate.

S-a ales cu aplauze și dna Tamara Rotaru, bibliotecară cu vechime, alcătuitoarea bibliotecii

benevenite compartimentele „Orașul Soroca în literatura artistică” (citorul se va convinge că nu doar literarii născuți pe aceste locuri, cum ar fi Ștefan Melnic, Petre Popa, Ion Berghia, Viorica Nagacevchi, Aureliu Lozanu, Elena Țârdea, Nicolae Bulat, subsemnata... i-au dedicat pagini literare orașului, ci și mulți autori „nesoroceni” au făcut-o: Ion Druță, Mihail Sadoveanu, Petru Zadnir, Anatol Codru, Anatol Ciocanu, Nicolae Dabija ș.a.), „Condeie sorocene”, „Imnul orașului Soproca”, un indice alfabetic de autori și de documente.

Concluzia celor prezenți la lansare, expusă succint de către Grigore Bucătaru, șeful Secției Cultură și Turism Soroca, aceasta e: cartea *Soroceni de dincolo de Soroca* rămâne a fi o carte deschisă, ce poate și trebuie să fie completată cu noi file, noi biografii, consemnări despre soroceni merituși, mult mai numeroși decât „au încăput” cei nominalizați în prima ediție. Ediția a doua, completată, va fi editată cât de curând posibil.

Mândria Sorocii, așadar, continuă să fie oamenii ei. Aici își duc traiul și activează jurnaliști, scriitori, învățători, medici, ingineri, artiști de renume republican. M-am bucurat s-o văd în sală pe harnica publicistă Nina Neculce (care, apropo, a și „născocit” titlul cărții *Soroceni de dincolo de Soroca*, el fiind inițial un titlu al unui articol de ziar semnat de ea). Prezent era și dl Aureliu Lozanu, un nume de scriitor „sorocenc” (deocamdată!) cu două cărți la activ - „Epigrame cu toptanul” și „Sus mस्ताli”, din care a și prezentat câteva mostre elocvente de om al scrisului.

Apoi, să nu uităm, tot aici își ducă traiul un alt cunoscut om de cultură - dl Nicolae Bulat, directorul Muzeului de Istorie și Etnografie Soroca cu filialele Cetate Soroca și

Lucrarea la care s-a referit protagonista însumează 244 de pagini, care, la rândul-le, prezintă nume și chipuri de savanți, politicieni, scriitori, medici, artiști plastici, interpreți, instrumentiști ș.a.m.d., înconlățiți în ordine alfabetică între copertele cărții referențiale. Cei care și-au dat concursul la alcătuirea ei s-au ales cu sincere și frumoase cuvinte de felicitare și de mulțumire pentru truda depusă. E vorba de dna Viorica Gaja, alcătuitoarea propriu-zisă, care a și cules textul la calculator, a machetat cărțile; deja nominalizată dna Eugenia Răileanu, dl Grigore Bucătaru, șeful Secției Cultură și Turism Soroca, și dna Elena Țârdea, redactor literar la ziarul raional, „Realitatea”. În luările lor de cuvânt toți au subliniat că sentimentul ce i-a ghidat a fost mândria și responsabilitatea de a fi cronicari ai zilelor noastre.

Cât despre oaspeți, cel mai din departare a sosit și participat la eveniment cunoscutul om de cultură, ex-cercetător la Muzeul de Literatură al Uniunii Scriitorilor din R. Moldova și la Institutul de Cercetări în Domeniul Pedagogiei din Chișinău, conducător al cărora cenancluri literare (la Bălți, în anii 1978-1982 și 1984-1989), fondator și director al Muzeului „Jon Creangă” de la Universitatea omonimă din capitală, fondator și primul președinte al Cenaculului Epigramiștilor Basarabeni „Mușatinii” (1993-2000), dl Ion Berghia, proaspăt membru al Uniunii Scriitorilor din R. Moldova (din vina cui, întârzierea aceasta?...), doctor în filologie al Universității din București (1994), fondator

Soroca, și ea destinată publicului cititor. Deși e vorba de o lucrare de proporții mai modeste (52 de pagini), valoarea lucrării e foarte mare, fiind la cea de-a II-a ediție, revăzută și completată. Prima ediție, avea să-și amintească dna Rotaru, a alcătuit-o (la propriu!) în mod manual, prin 1993, neavând biblioteca pe atunci sursele necesare de a tipări o carte, fie ea și despre orașul-cetate, într-un singur exemplar, pe care dna Tamara Rotaru îl păstrează ca pe o relicvă și pe care, prezentându-i, i-a stors câteva lacrimi de admirație pentru devotament și abnegație. Dar vremurile se schimbă și, iată, administrația locală a găsit de această dată suficiente surse financiare de a tipări cele două cărți referențiale.

Bibliografia *Soroca* îl ghidează pe cel interesat de țînt pe itinerarele lui istorice, culturale, geografice. Sunt

Lumânarea Recunoștinței. Născut în satul Curesnița, Soroca, Nicolae Bulat a ajuns, prin prodigioasă-i activitate de muzeograf priceput, Cetățean de Onoare al or. Soroca, cavalier al Ordinului Național Steaua României.

Ba mai mult ca atât: de curând (iar mai exact, în 2011) muzeograful Nicolae Bulat s-a produs și ca scriitor, editând romanul istoric „Jupânița cea frumoasă”. Acțiunea romanului, în mare, se derulează, bineînțeles, la cetatea Soroca...

Și încă alte multe fapte ne demonstrează că, iată, e timpul să fie scrisă și o altă carte, despre soroceni recentii ai urbei, care zidesc istoria recentă, demnă de înaintași, a acestui ținut doldera de glorie.

Nina SLUTU-SOROCEANU

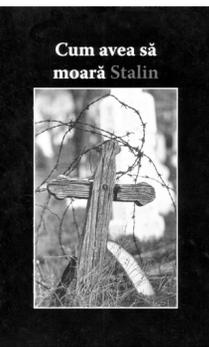
Romanul născut în zodia Satanei

Lansat recent la Editura „Notograf Prim” din Chișinău, romanul „Cum avea să moară Stalin”, semnat de prozatorul Ion PROCA, vine să întregască anele istorice zbucimate la aceste așchii de pământ schingiuit pe nume Basarabia. Mistuie de setea de a reconstitui realitatea grav tulburătoare, autorul urcă în arborile genealogice al neamului din care își trage obârșia, apoi coboară vertiginos până în poalele copilăriei. El devine cronicar al zilelor noastre încă de când se ridică vâstar fraged la casa părinților, căci, odată cu primii pași conștienți, gustă din sevele cancerose ale vremurilor macabre prin care trecea satul său de baștină, Colonița. Călăuzit de vedenii imaginative, ferior interior al artistului erupe în atestări torrențiale și dovezi incontestabile, dezvăluind fărădelegile cultului satanic, incarnat mișeștele pe sfânta palmă de plai mic-oricare. Acest flagei, zămislit în zodia blestemată, a dat naștere prezentei narațiuni zguduitoare.

Protagonistul, țăranul Toader Proca, om cu creștină în Dumnezeu, descinde în firea cititorului deplina senzuialitate a tensiunii sale interioare, rezultată din conștiința fatală a „păcatului” care deapănă istoria familiei. El face parte din acei săteni semeți, plini de fier și demnitate, care nu-ar plâns atunci siliți, fătarnici, la moartea „tătuțului tuturor timpurilor și popoarelor”. Personajele romanului, câmpeni veritabili, devin ostacii ai spațiului martir, în vreme ce Satana cu cerul-gurii negru declara cinic întregii lume că ne-a „salvat” de la pierzanie. „Eliberatori”, asemeni unei haite nesătioase, au dat năvală în casa noastră curată cu antitezele lor căinoase, purtătoare de spaimă și denigratoare ale legilor bunului-simț. Chefii fără seamăn, marii triumfatori apolinici și dionisiaci ai lui „tătuca” veniseră să ne învețe a vorbi și a scrie „pi maldavinește”. Tot ei ne povățuiau cum să ne lucrăm pământul pentru ca ticăloșii să savureze din plin rodul acestui colț de rai, pangărit de răufăcătorii care se dădeau „mari specialiști”. Câte nelegiuiri au suferit sfinții noștri țărani din recursul stolicismului nefast al regimului odios!

Scenele romanului zugrăvesc satul părintesc în atmosfera vitregă, încărcată de aspirațiile împlinite ale „cozilor de topor”, precipităta de peisaje social-dramatice reale. Acestea răscolesc din plin firea marctorului-copil. Autorul încearcă sentimentul durerii sufletești în multe din evenimentele sumbre, perindate în concepția firavă a băiețandului, crescute în mediul sacru al familiei de gospodari. Paralel, el complinște natura bucolică a plaiului drag cu pastelul nostalgic din copilăria inocentă - jocul de-a oina. „agudele cât oul de vrăbie”, ciondănelile micilor camarazi, în majoritate înfometați și zdrențăroși - viitorul „țării ce plinesea de ferice”. Dar cele mai durute sunt crâmpenele incandescente din trăirile tatălui, badea Toader, cum îi zicea lumea, „nașul tuturor copiilor din sat”, bărbat viguros, plin de umor fărâncos. Autorul filtrează chipul eroului prin procedee artistice epice bine realizate.

Promotor al valențelor oneste creștinești, Toader Proca condece evenimentele din jur cu inefabilă supneție. Dar, oricum, autoritățile „legale”, constituite din secături agramate cu priviri de fiară, îl „convinc” să se

Cum avea să
moară Stalin

înscrie „benevol” în colhoz. Cu sufletul încrâncănat, țărănul cedează carul cu boii, unelele celeoade, apoi lasă și vaca în cireada proletarilor mangușii. La întoarcere, pe drumul spre casă, băiatul îl întreabă: „Măi-ne vom lua boii înapoi?”. Tata nu-i răspunde. Părintele își aburcă fiul în cârcă să nu observe el cum șiroaiele de lacrimi îi brăzdează fața.

Legile pocite intraseră de acum în drepturi și în familia Proca. În caz contrar, pe tata îl aștepta soarta moșului său Vasile, fratele mai mic al unuia din bunicii scriitorului. Acesta și-a sacrificat libertatea de bună voie, acceptând să fie deportat în feroasa Siberie în locul fratelui său mai mare, Ion, care avea o casă de copii. Autorul relevă aici urșita tragică a unei țărance, Zinaida Stolânciș din Tohatin, care, după cincisprezece ani de muncă silnică dincolo de Ural, revine să moară acasă oarbă definitiv, ca urmare a alimentării ei cu un fel de suc „jiviță”, extras din țulpini de pin. Relatăriile cutremurătoare ale acestei martire evocă viața și moartea mucenicilor, deportați din republicile „eliberate”, în „fundăturile” sălbatice „ale imperiului roșu”. Femeia zice: „Nicierea bocețelor nu erau mai tulburătoare ca în Siberia. Erău sfâșietoare că se răscula grăul în colivă...”.

Chiar la începutul romanului său autobiografic artistic se destăinuie în fața cititorului: „Astă-noapte am scris 25 de rugăciuni pentru vânt, pentru ploaie, pentru tot ce mișcă pe acest pământ... un fel de încrucișare de rugăciuni cu ale marelui Tudor Argeșei...”. Astfel, prin prisma înțeleptelor vorbe ale clasicului literaturii române, Ion Proca încorporează în cugetul nostru lăuntric, viu ascendent, al dramei convulsive în care se afunda cubul său de origine. Impresionat și încântat de substanța ascezelor purificatoare din spiritul divin al autorului, Paul Goma scrie de la Paris că domnul Proca are „o inimă care ascultă, aude, pune pe hârtie tragedia limbii române dintre Prut și Nistru, mutilată, schilodită, călcăită în picioare” de Ordinul satanic.

Derulând în continuare soarta de mai încoace a descendenților martirilor de odinioară, maestrul constată cu amărăciune în suflet declinul moral-psihologic, în special, al tinerilor noștri, educați în climatul conceput de regimul diabolic. În prezent mulți din conaționali s-au dezis cu desăvârșire de valorile spirituale ale neamului, s-au dezobișnuit să muncească acasă cu acea tragere de inimă, cum o făceau cândva străbunii plaiului legendar. El conchide cu avertisne că suntem o nație a dracului „care la un colț de masă te pupă, iar la alt capăt te scaldă în scârâvăia lumii...”. Au murit dăci din noi, și „...ne face plăcere să moară os din osul nostru...”. Iar vremurile acestea de restriște destramă familia, lasă copii pe drumuri. Țărani, cu mic, cu mare, iau calea pribegiei în lumea largă, ademeniți de strălucirea miracolului străin. Este de fapt consecința legii logice a societății, urzită în zodia Marelui Demon, de care nu vom scăpa, se pare, niciodată. Fiindcă și astăzi luocrea sinistră din ochiul sticlos al Satanei ne mai urmărește încă...

Andrei MOROȘANU

ION GUȚU ANIVERSAR

Ion Guțu s-a născut la 2 mai 1962 în satul Fărlădeni, raionul Căușeni, fostul județ Tighina...

Este coordonator și inițiator al colocviilor științifice internaționale în filologie din republică...

publica Moldova, vicepreședinte al Asociației Profesorilor de Franceză din Moldova...

motivației și metamotivației semnului lingvistic și estetic. Prin asigurarea continuității între ciclul preuniversitar și universitar...

Împreună cu colegii

Începând cu anul 1988 și până în prezent, de la primele acțiuni pentru eliberare națională...

grafică a realității, ci să simțăm și să resimțăm tiparele omenescii, pentru că mai apoi „să fie afectuos cu ele”.

După serviciul militar, răspunde invitației Departamentului de Filologie Franceză și este angajat prin concurs ca asistent universitar...

În 2005 este ales, în 2011 reales, prin vot unanim șeful Departamentului de Filologie Franceză a USM.

Metodologia inovatoare în predarea hermeneuticii are la bază nivelurile de interpretare ale textului...

Este un promotor activ la nivel educațional și cultural al cursului proeuropean al Republicii Moldova...

În numele colectivului Departamentului de Filologie Franceză „Gr. Cincilei”, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a USM.

Viorica MOLOȘNIUC, Valentina MOVILĂ, lector superior, Ana PERCIC, lector

Octavian POLIHOVICI – 70

Despre sine: Bunicul meu, moș Mitea Palihovici, a avut 12 copii. N-a ieșit din sat. 85 de ani trăiește în patria lui...

Octavian Polihovici și Sofia Vicoveanca

*** Lumina zilei. Femeile sunt mercantile. Au frică de pumn. Eu sunt puternic prin cuvânt, făpte.

Două cuvinte fără traducere: „Noroc” și „dor”, sinonime pentru Popor.

*** Eu scriu, când nu pot să nu scriu. Vorbă e o confirmare, o comunicare.

O apărare. Sunt luminos. Dumnezeu a fost bun cu mine. Oratorii devin, poeții se nasc.

*** „Palihovici” în limba sărbă înseamnă „străjer de cetate”.

*** Barbar sunt în poezie. Am să scriu muzică, cea mai apropiată artă de cer.

*** Dumnezeu e dragoste de oameni, Cu bățul.

Vă invităm la discuție. Ecouri la articolul: REFLECȚII privind decernarea Premiului Național „GALEX”, ediția a II-a, 2012, de acad. Andrei GALBEN

O bibliotecă este un loc de sănătate pentru suflet

Există, oare, posibilitatea să revenim astăzi, în condițiile tehnologizării avansate, la afirmația din trecut: cei mai buni prieteni ai omului sunt cărțile...

Revin la întrebarea inițială: cartea, în condițiile sărăciei morale de astăzi, este un prieten bun? Pentru unii – da, pentru alții – sigur, pentru ceilalți – nu știu. Pe mine, ca și cadru didactic...

Revin la întrebarea inițială: cartea, în condițiile sărăciei morale de astăzi, este un prieten bun? Pentru unii – da, pentru alții – sigur, pentru ceilalți – nu știu. Pe mine, ca și cadru didactic...

Silvia STRĂȚILĂ, profesoară, Liceul „V.Alexandri”

Reflecție despre reflecții care dor tare

Nu pot să rămân indiferent față de marea problemă pe care a abordat-o academicianul Andrei Galben, rector al ULIM...

Cercetând uneori perioada interbelică a unor localități (așa ca satul meu de baștină, Cobleșa, sau Petreni și Sofia), am avut de mai multe ori impresia că istoria vitregă se repetă sau se va repeta...

Cunosce pe piele proprie efectul angajării în instituțiile publice după principiile apartenenței de partid. Această practică perfidă a contribuit la selectarea de persoane pu-

țin competente sau și incompetente, înlăturând persoane competente care erau marginalizate de comunisti și acum pomenite în același situație, fiind marginalizate de partidele din Alianță...

Ba mă gândez și nu pot afirma că n-au să mînteață... Ba mă întenez și nu pot afirma că n-au să-l susțin pe academician, fiindcă Biblioteca Națională a Republicii Moldova, ca și ramura în ansamblu, depinde de cei care se află la guvernare...

Valerian CIOBANU publicist și prozator

Mereu cu fața spre carte

Stimatele dle academician Andrei Galben, reflecțiile Dumneavoastră despre carte și bibliotecă, inserate în pag. 7 a săptămânalului „Literatura și arta” din 26 aprilie curent, mi-au răvășit imediat sufletul și spiritul...

*** Oamenii nu-s egali. Unul poate să facă mult, altul puțin. Soarele e Pentru toți.

*** Dumnezeu e dragoste de oameni, Cu bățul.

Biblioteca civilizatoare...

Cunoaștem cu toții că de când e lumea și pământul biblioteca își are rolul primordial de a informa, forma și dezvolta. De a cultiva și civiliza societatea, de a-l căuta... titlurile de carte, de stă aplecăt asupra filelor...

*** Și tot de când e lumea, ne amintim, biblioteca este și cea nedreptățită – și un prim moment tragic din istoria ei – unul imens, irecuperabil – ar fi Biblioteca din Alexandria, care a fost incendiată... Gestul antic de vandalism și astăzi este „urmat”, într-un fel, prin faptul că bibliotecile, școlile, spitalele sunt lăsate la voia întâmplării, în principiu...

*** Chiar zilele trecute televiziunile din țară au relatat pe larg evenimentul redeschiderii Bibliotecii Naționale din București, prezentând cele presupseze săli de lectură, dotările moderne... Pe când și la noi o asemenea... întoarcere cu fața spre Carte și spre Casa, spre Templul ei! Tineretul, cotropit de posibilitățile internetului și ale tehnicii moderne, doar prin sălile esențiale mai poate fi readus în domeniul de lectură...

Elena DĂNILĂ

Biblioteca – mesagerul culturii noastre

Am citit Reflecțiile privind decernarea Premiului Național Galex ale rectorului ULIM, dlui Andrei Galben, din 26 aprilie curent, din săptămânalul Literatura și arta. Strălucitul articol mi-a lăsat un gust amar în suflet, fiindcă ne convinge, a căta oară, că multitudinea problemelor din societate vine din non-respectul nostru față de cultură, față de carte în general...

*** Până nu vom conștientiza cu adevărat că așa cum avem nevoie cotidian de apă și hrană, avem nevoie și de Carte, pentru a ne alimenta spiritul și cugetul, situația la acest capitol nu va evolua. Parascovia HÂNCU, șefa Bibliotecii din comuna Berezlogi, Orhei

DISTINȚII INTERNAȚIONALE UNOR PERSONALITĂȚI DISTINSE: SPIRIDON VANGHELI ȘI MIHAI VOLONTIR

Faptul că literatura română basarabeană pentru copii a ajuns cunoscută în toată lumea se datorează, în primul rând, considerăm, marilor noștri scriitori Grigore Vieru și Spiridon Vangheli, apreciați la justa lor valoare și de Organizația Mondială a Proprietății Intelctuale.

În deschiderea ședinței festive consacrate Zilei Mondiale a Proprietății Intelctuale, care a avut loc la 26 aprilie curent, în Sala de Conferințe a AGEPI, dr. **Lilia Bolocan**, director general AGEPI, a dat citire mesajului directorului general al OMPI, dl Francis Gurry, difuzat cu acest prilej, având genericul: „Să promovăm inovativitatea vizionari”; a prezentat o informație privind activitățile desfășurate de AGEPI în domeniul protecției și promovării proprietății intelectuale în anul 2011. Înmânând medaliile de aur „Pentru Creativitate” ale OMPI actorului Mihai Volontir, Artist al Poporului din R. Moldova, și unuia dintre cei mai de vază scriitorii români basarabeeni, Spiridon Vangheli, cunoscut, prin opera sa, pe toate meridianele lumii, Lilia Bolocan a subliniat importanța faptului că încă o personalitate remarcabilă a culturii noastre a fost distins la nivel internațional, că „am ieșit în lume și am spus că avem cu ce”, afirmând că „noi am crescut cu opera marelui prozator”.

Cunoscutul actor **Mihai Volontir**, primind aceeași distincție ca și marele nostru prozator, a spus: „Ne onorează această recunoaștere, mă îndeamnă să nu las arta teatrală, am un plan: mă voi implica în teatru, o să mai fac câteva roluri!”.

Spiridon Vangheli a constatat că literatura pentru copii, primind această distincție, este într-un fel răsplătită; a menționat marile merite ale acad. Mihai Cimpoi, care a făcut tot posibilul să ridice autoritatea acestei literaturi la nivelul literaturii pentru adulți, destainând că pentru copii e mult mai greu de scris, că aici situația e un pic amăgitoare, că mulți se reped la literatura aceasta, cred că-i mai ușoară, și pe urmă au de suferit copiii: „Dar ea este o literatură strategică. O literatură trebuie să-i placă copilului, dar număiecat trebuie să fie interesant și pentru cel mare. Și aici e greutatea: cum să împaci toate vârstele. Marile merite sunt ale lui Grigore Vieru, care a întors copilul cu fața spre carte: de acolo începe totul, de acolo de jos crește iarba, răsară totul. Suntem datorii să le formăm gustul, orien-

tarea și să-i ducem la literatura mondială”. Mulțumindu-i acad. Mihai Cimpoi pentru enormul efort pe care l-a făcut în general pentru literatura și cultura noastră, „un fel de Ceahlău al nostru în cultură”, pentru marile merite în studierea lui Eminescu, și a multor altor probleme ale literaturii noastre. Distinsul prozator a vorbit despre apariția volumului „Carte de citire și gândire”, prin care a adus marile personalități ale lumii, pe când erau mici, în lumea copilului, ca să-l molipsească: „Să aduc o gură de aer proaspăt la Ministerul Educației, de aeri schimbat direcția, fiindcă astăzi avem nevoie de un efort mondial, de mintea mondială, lumea noastră s-a deschis și ne trebuie o pregătire se-

rioasă, ne trebuie cărți. Această carte a fost susținută foarte mult de „Literatura și arta”, lucru pentru care-i mulțumesc lui Nicolae Dabija, unul dintre cei mai mari poeți, și prozatori ai noștri, și publicist deosebit. Pe mine mă încântă și câteodată mă tem de curajul lui Dabija. Curajul lui căte probleme puse! Cum se implică și cum le tratează. Cartea lui va fi o mare carte de publicistică despre timpurile prin care am trecut, timpuri de toate culorile, triste, încordate, complicate, timpuri când căutam așa ceva vie, așa cea intrupătoare... Fiindcă, vedeți dvs., ființa noastră națională e făcută bucațele, noi fiecare aparte suntem făcuți bucațele: ne trebuie apă vie din povestea ceea unde se bat mușii cap în cap, și-i greu de răzbută nu este un ulcioraș de apă de acolo, ca să ne refacem sufletul, să fim iar așa cum au fost strămoșii noștri: ne trebuie un sacrificiu enorm, și trebuie să începem cu copii. Dar avem o echipă mare și frumoasă în literatura pentru copii, nu sunt eu singur. Am avut bucuria de a rămâne întrucâtva copil:

nu știu cum, dar mi-am păstrat copilul din suflet, iar asta este ceva, fraților. De acolo, din copilărie, vine energia, forța, dorința de a crea”. Scriitorul a relatat un dialog hazliu cu un copil din America, când se afla la premiera lui Guguța la New York; mai multe întâmplări de la întâlnirile cu copiii.

Acad. **Nicolae Dabija** a văzut la o întâlnire cât spre Spiridon Vangheli și copiii din republică nu există nici o distanță: „Și cu adevărat, Spiridon Vangheli este un om de aur, care astăzi s-a ales și cu o medalie de aur; este cel mai bun scriitor pentru copii care scrie în limba română. Pentru că, am impresia, în România literatura pentru copii este neglijată, iar cărțile lui Vangheli pentru copii sunt de fapt o Evanghelie a copilăriei noastre”. Nicolae Dabija a vorbit și despre Mihai Volontir, care este o legendă, cu care au fost colegi de Parlament, despre faptul că multe dintre lucrurile noastre, obținute cu sânger, s-au obținut și cu sacrificiul celor două personalități.

Juristul **Petru Munteanu** a observat că cele mai marcate personalități basarabene au fost apreciate și la nivel mondial, a înmănat, din partea Asociației Deputaților Parlamentului '90, textul Declarației de independență, distrus prin ardere, dar restabilit la 26 aprilie 2010, mai dezlăuind că un grup de deputați au decis „să facem o carte” despre acele evenimente, care va fi dăruită AGEPI.

Acad. **Mihai Cimpoi** a salutată gestul extraordinar al AGEPI-ului făcut pentru acești doi mari măști de valoare internațională cu adevărat, constatând că Spiridon Vangheli are o viață totalmente dăruită copilului și copiilor noștri sub toate aspectele, iar opera lui este de excepție, a fost editată în 20 de milioane de exemplare, care ne-a dus solia neamului nostru deschis spre lume: „A mai făcut multe volume de sinteză, antologii ale colegilor noștri, cărți de citire, manuale, și aici meritul Domniei Sale și al lui Grigore Vieru este de neprețuit. La întrebările colegilor mei din România răspund, fără să stau pe gânduri: noi, cei din Basarabia, am dat literaturii române o foarte bună literatură pentru copii”.

Au amintit, desigur, felicitările celor prezenți la festivitate: scriitorii, academicienii, savanții, oameni de știință, cultură și artă.

Nina JOSU

Spiridon Vangheli: „Copilul din suflet trebuie să trăiască veșnic!”

„Cea mai importantă zi a actualei ediții a Salonului Internațional de Carte pentru Copii de la Moldova e fost, indiscutabil, 28 aprilie, când copiii de la câteva licee și gimnazii din Chișinău au venit să-l sărbătorească pe scriitorul Spiridon Vangheli, să-i dăruiască „tatălui lui Guguța” flori, poezii și admirabile „scenețe cu Guguța”, „culese” din cărțile preferate, organizând astfel o primă mare sărbătoare jubiliară, căci acest an este unul deosebit pentru Maestrul!”.

În fața auditoriului: Spiridon Vangheli, Claudia Balaban, și gazdă amabilă a evenimentului, colegii Ion Hadărcă, acad. Mihai Cimpoi, scriitoarea-preoteasă Olgața Ciata de la Piatra-Neamț, strănepoata lui Ion Creangă, venită ca de obicei împreună cu nepoțica Anais... Și în sală sunt oaspeți dragi din țară, colegi și prieteni de pretutindeni, printre care: Iulian Filip, Ion Muscalu, Valentin Talpalaru, Catinca Agache, Nicolae Busuioac, Adrian Dinu Rachieru, Renata Verejanu, Aurelian Silvestru, Efin Tarlapan... Moderatorul Ion Hadărcă a prezentat foarte inspirat „cărțile harnice” ale scriitorului, a vorbit despre corectitudinea de învidiat cu generații de copii – prieteni ai lui Guguța – care au tot scris mulțime de scrisori, corespondență „măsurată” cu mulțimea sacilor plini-ochi cu picurici multicolore, adresate lui Guguța și „tatălui său”, despre „verșorii” lui Guguța din lumea largă, cum sunt Tom Sawyer, Pepi Cioraplung...

Acad. Mihai Cimpoi „a numărat” mai multe „armate” de cititori ale scriitorului din lumea întreagă, anunțând că Spiridon Vangheli este „bunicul” cu foarte multe milioane de nepoți, a prezentat, „harnic” și bogata expoziție de carte a scriitorului, pe genuri: proză, manuale, cărți despre scriitor, traduceri, Claudia Balaban „provocându-l” pe vorbitor să citească, luând din expoziție, și cărți cu titluri în japoneză... A mărturisit academicianul că lucrează la o carte despre sărbătorii, care e „într-un stadiu avansat de pregătire” și „către ziua de naștere a lui Spiridon Vangheli” va fi lansată. Ne amintim imediat că mai lucrează academicianul și la foarte importantul, dar și complicatul volum: „Dicționar enciclopedic Eminescu”...

Claudia Balaban i-a prezentat pe oaspeții de onoare ai sărbătorii, care pe ne-am grăbit și i-am „deconspirat” mai sus, a vorbit despre destinul cărților marilor scriitor – sunt citite cu maximă plăcere, actual lecturii fiind afectiv, neimpus, concretizând că „nu e copil care să nu-l cunoască pe Guguța”, a amintit despre copiii din Telenești care i-au scris, rugându-l să le trimită „măcar trei cărți despre Guguța”. Apoi i-a invitat pe elevii de la Liceul Teoretic „Nicolae Iorga” să prezinte sceneta cu „lecția” lui Guguța, „în cadrul căreia” a învățat-o pe mama să meargă pe bicicletă (și multe mame au „bucșisit alfabetul” important cum așa, alegându-se și cu vântul de mai mare dragă!) La acest capitol al teatralizării creației scriitorului îndrăgit au excelat, pe parcurs, și copiii de la Gimnaziul „Grigore Vieru”, fosta Școală Nr. 83, cu momentul „Poștașul”, și cei de la Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi”, cu momentul „Banca lui Guguța”, iar Maxim, interpretul rolului lui Guguța, a fost recunoscut ca cel mai reușit din întreaga istorie a „Guguțădeii”, precum și Anais, care i-a

dăruit minunatul cântec „La oglindă”, pe versuri de George Coșbuc. Iulian Filip a ținut discursul pentru copii, a vorbit despre Spiridon Vangheli și Serafim Urecheanu la Humulești și cum a urcat pe cupotul năzdrăvan al lui Ion Creangă! Serafim Urecheanu „filmând momentul” pentru „document și istorie”, iar Spiridon Vangheli, așteptându-l lângă motocieni neobosiți de la prichici, ca după o călătorie în jurul lumii, cu întrebarea unui veritabil Guguța: „Iuliane, ce ai văzut acolo?!” in final Iulian Filip i-a felicitat pe copii „pentru norocul de a-l avea pe scriitorul Spiridon Vangheli”, de-a avea „cărțile lui și ale lui Grigore Vieru”.

Efin Tarlapan a amintit că „pe creația lui Spiridon Vangheli și a lui Grigore Vieru se ține literatura română pentru copii”, acestia fiind și ei, la rândul lor, „nepoți” vrednici ai „bunicului sfântos”. Valentin Talpalaru de la Iași s-a bucurat de „surpriza” Salonului de Carte – întâlnirea cu Spiridon Vangheli, amintind că „tatăl” lui Guguța este și laureat al primului Festival de Carte pentru Copii de la Iași, desfășurat la „Bojdeuca lui Creangă” din Țicuci, s-a bucurat de faptul că acest copil-minune – Guguța – „devine și al nostru”, trecând Prutul.

După mai multe și captivante „lecții” legate cap-coadă, vine și „momentul” omagiatului. Și-a amintit și cum a mers cu nepoțelul său la o întâlnire și acolo Ștefănel a fost confundat cu Guguța! Și de o întâlnire cu cititorii în SUA, unde un băiețel l-a tot întrebat, schimbându-și mereu locul în sală, până a ajuns lângă scriitor cu ultima întrebare: despre meniul lui Guguța, pe ore și zile ale săptămânii... Apoi a mărturisit cu multă satisfacție că mai are și niște colegi care scriu și ei despre copii și pentru copii: Iulian Filip, Nicolae Dabija, Constantin Dragomir, Vasile Romanciu, Ion Hadărcă, Claudia Partole etc., etc., a mulțumit familiei sale pentru faptul că l-a ajutat „să fie salahorul copiilor”, colegilor – pentru faptul că susțin „impărația copiilor”, iar copiilor – pentru dragoste, fidelitate și continuitatea lecturilor...

„Greu de găsit într-o literatură o asemenea prietenie ca cea dintre Spiridon Vangheli și Grigore Vieru! Ambii au copilărit în anii războiului și au ieșit din experiența lui și a anilor de după cum a dat Domnul. Apoi ambii au absolvit Institutul Pedagogic „Ion Creangă”, azi Universitate... Ambii și-au urmat calea în pedagogie, colaborând, elaborând „Abecedarul” în mai multe ediții și redacții, inclusiv „Albinuța” pentru preșcolarii, tot în mai multe ediții și redacții, alte manuale... Ambii sunt scriitori foarte îndrăgiiți și cunoscuți pretutindeni în lume prin literatura pentru universal perfect al copiilor, pentru raiul copilăriei – poezie și proză scurtă. Ambii onorează literatura română. Ambii bucurându-se pe parcursul vieții și de aprecierea mai multor milioane de cititori, și de cele mai prestigioase distincții guvernamentale și literare acasă, în țară și în lume. Amintim că chiar zilele trecute scriitorul a devenit proaspăt posesor al Medaliei de Aur a Agenției Internaționale pentru Proprietate Intelctuală! La mulți ani Maestrilor Spiridon Vangheli și Mihai Volontir și cu această ocazie!

Elena TAMAZLĂCARU

Al V-lea Congres Internațional de Istorie a Presei

În perioada 27-28 aprilie 2012, la Chișinău s-au desfășurat lucrările celui de-al V-lea Congres Internațional de Istorie a Presei, la care au participat peste 100 de specialiști din Republica Moldova, România, Ucraina, Elveția, Belgia, Germania și Spania, evenimentul fiind organizat de Asociația Română de Istorie a Presei (ARIP), în colaborare cu Universitatea de Stat din Moldova (USM). Tema acestei ediții a congresului a fost „Mass-media – între document și interpretare”.

La începutul festivității de deschidere a lucrărilor congresului (care a avut loc în Sala Senatului Universității de Stat din Moldova), participanții au păstrat un moment de reculegere în memoria profesorului Tudor Amăut, mentorul al Universității de Stat din Moldova, decedat recent într-un tragic accident de circulație.

Numerose personalități basarabene și-au exprimat intenția de a transmite un mesaj de salut congresului: prof. univ. dr. hab. **Gheorghe Ciocanu**, rectorul Universității de Stat din Moldova; prof. univ. dr. hab. **Mihail Sleahtičhi**, ministrul Educației; prof. univ. dr. **Victor Moraru**, directorul Institutului de Integrare Europeană și Științe Politice al Academiei de Științe a Moldovei; dr. **Petre Gurau**, directorul Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu” din Chișinău, ministru consilier la Ambasada României din Republica Moldova; prof. univ. dr. **Gheorghe Postică**, viceministru al Culturii; **Dorin Chirtoacă**, primarul general al Municipiului Chișinău; conf. univ. dr. **Gheorghe Cojocaru**, directorul Institutului de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei; conf. univ. dr. **Gheorghe Negru**, președintele Asociației Istoricilor din Republica Moldova; **Corina Cepoi**, directorul Centrului pentru Jurnalism Independent din Chișinău; conf. univ. dr. **Mihail Guzun**, decanul Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării (FJȘC) din cadrul Universității de Stat din Moldova (din motive obiective, datorate în special faptului că ziua deschiderii congresului a coincis cu Ziua Drapelului de Stat în Republica Moldova, unele personalități n-au putut participa direct la festivitatea deschiderii congresului).

În continuare, președintele ARIP, prof. univ. dr. **Ilie Rad**, a conferit diplome de onoare unor personalități politice, oameni de cultură și cadre didactice, pentru contribuția adusă la organizarea celui de-al V-lea Congres Internațional de Istorie a Presei. Conf. univ. dr. Gabriela Rusu-Pășărin, președinta Filialei Oltenia a ARIP, a conferit Diplome de excelență și Placheta „Grigore Vieru”, acordate de Fundația Culturală „Doina și Ion Aldea Teodorovici” din Pitești, următoarelor personalități: acad. Mihai Cimpoi, acad. Nicolae Dabija, conf. univ. dr. Silvia Grossu, conf. univ. dr. Maria Danilov, conf. univ. dr. Gheorghe Negru, conf. univ. dr. Marian Petcu, prim-vicepreședinte al ARIP, a conferit, unor jurnaliști din Chișinău, cinci diplome din partea ziarului Azi, conf. univ. dr. Răduț Bilbîie, vicepreședinte ARIP, a acordat trei diplome din partea Asociației Scriitorilor Militari din București, iar conf. univ. dr. Aurelia Lăpușanu, vicepreședinte ARIP, a acordat plachete pentru unii membri ai Filialei Basarabia a ARIP, conferite de Filiala Dobrogea a aceleiași asociații. Premiul „Nicolae Sever Carpișian” pentru jurnalism, înmănat de conf. univ. dr. Aurelia Lăpușanu, a revenit, anul acesta, Anetei Grossu, redactor-șef al Ziarului de gardă din Chișinău.

Conform tradiției instaurate la congresele ARIP (ca un membru al Academiei Române să deschidă congresul cu o prelegere), conferințele inaugurale au fost susținute de acad. Mihai Cimpoi (*Anul 1812 în proiectele vizionare eminesciene*) și acad. Nicolae Dabija (*Presă din Basarabia și identitatea națională*).

Specialiștii participanți la congres au provenit din 27 de universități, patru academii, din muzee, biblioteci și instituții mass-media. Lucrările congresului s-au desfășurat în cadrul a șase secțiuni: 1. „Mass-media: metodologie cercetării”; 2. „Coezinea națională prin presă în situații de criză”; 3. „Presă din Basarabia și identitatea națională”; 4. „Mass-media: între peniță și noile tehnologii. New media și blogosfera”; 5. „Prezențe basarabene în presa din România. Vocații și destin – galeria personalităților”; 6. „Presă între realitate istorică și discurs politic”.

Cu prilejul acestui eveniment, Arhiva Națională a Moldovei a organizat, din inițiativa și prin eforturile doamnei conf. univ. dr. Maria Danilov,

în holul de lângă Sala Senatului, o expoziție de ziare și reviste publicate în perioada interbelică în Basarabia, la unele dintre acestea publicul neavând acces până acum.

Din Cluj-Napoca, la acest congres au susținut comunicări trei cadre didactice de la Universitatea „Babeș-Bolyai”; prof. univ. dr. **Cseke Péter**, *Modelarea raportajului sociografic în anii 70 ai secolului XX*, prof. univ. dr. **Ilie Rad**, *Articolele antisovietice ale lui Zaharia Stancu și lect. univ. dr. Györfly Gábor*, *Propaganda integrativă a presei comuniste din România în perioada 1947-1954*.

Congresul a mai inclus în program: Simpozionul anual al studenților Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării din cadrul USM (ajuns acum la ediția a XIII-a), cu tema *Presă națională – promotora a revirimentului cultural din Basarabia*; Coloculiv interuniversitar „carte pentru copii: fond, formă, valoare”, ediția a V-a; „Creanga de aur”. Gala Studentilor Performanți, ediția 2012; prezentarea unor filme documentare realizate de studenții ai FJȘC.

Sâmbătă, în a doua zi a lucrărilor congresului, a avut loc adunarea generală ARIP, care a validat raportul financiar pe anul 2011, luând următoarele decizii: emiteră de către ARIP a unor legițimații pentru membrii ei; afilierea ARIP la diverse asociații internaționale de profil; începerea demersurilor pentru indexarea *Revistei române de istorie a presei* în baze de date naționale și internaționale, pentru a crește prestigiul acesteia; realizarea unui dicționar al membrilor ARIP, care să fie postat pe site-ul oficial al ARIP (www.arip.ro) etc.

După adunarea generală, s-a lansat volumul *Mass-media, între document și interpretare*, cuprinzând lucrările prezentate la congres (coordonator: conf. univ. dr. Silvia Grossu, de la USM), *Revista română de istorie a presei* (nr. 1 din 2012), precum și diverse volume al participanților la congres.

Ca o noutate la acest congres (alături de faptul că lucrările prezentate la congres erau deja publicate în volum, așa cum se întâmplă la marile conferințe și congrese internaționale) este și publicarea unui volum cu toate rezumatelor comunicărilor (în română, engleză sau franceză), pentru ca „fi-eceare participant, indiferent de limba sa maternă, să aibă acces la generoasa tematică a congresului, să înțeleagă mesajul esențial și să-și poată programa eficient timpul participării la diferite secțiuni, în funcție de subiectele proximă cercetării proprii”, cum a justificat doamna conf. univ. dr. Silvia Grossu demersul realizat. Coordonatorii acestui volum cu rezumatelor lucrărilor sunt: conf. univ. dr. Silvia Grossu și conf. univ. dr. Maria Danilov. Redactori: cercet. și Ion Negrei și conf. univ. dr. Ala Zavadtschi.

O reală surpriză pentru participanții la congres (datorită doamnei conf. univ. dr. Silvia Grossu) a constituit-o emiteră, de către Poșta Moldovei, a unei emisiuni de timbre, cu imagini de la cele cinci congrese organizate de ARIP: Arad (2008), Iași (2009), Pitești (2010), Constanța (2011) și Chișinău (2012).

Următorul congres organizat de ARIP va fi găzduit la Universitatea din București, în luna aprilie 2013.

Ilie RAD

PRIMUL CONGRES INTERNAȚIONAL DE ISTORIE A PRESEI LA CHIȘINĂU

Congresul Internațional de Istorie a Presei, organizat de ARIP, a debutat la 27 aprilie curent la Universitatea de Stat din Chișinău, tema acestei ediții fiind „Mass-media – între document și interpretare”, a adunat circa 100 de specialiști atât din R. Moldova, cât și din România, Ucraina, Elveția, Belgia, Germania și Spania. La Conferința de presă din 26 aprilie, conf. univ. **Mihail Guzun**, decanul Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării, a subliniat că acest Congres este un eveniment important, merită să ne îndrume istoria. Conf. univ. dr. **Silvia Grossu**, de la aceeași facultate a USM, vicepreședinte al ARIP, președintele Filialei Basarabia a ARIP, a subliniat că traectoria este aici, iar evenimentul este dedicat împlinirii a 200 de ani de la raptul Basarabiei de către Imperiul Rus și consecințele acestui rapt, că din multitudinea de viziuni, oferte de presă, trebuie s-o extragem pe cea corectă.

Conf. univ. dr. **Aurelia Lăpușanu**, vicepreședinte al ARIP din Constanța, a vorbit despre istoria ARIP, care începe la Cluj, despre marele savant Nicolae Iorga, care a organizat un Congres la Constanța, față de atitudinea fericită de la Chișinău, despre etnicii germani, care, de asemenea, în 15-16 mai 1912, au organizat un Congres în țară, dezvăluind adevărul istoric. Domnia Sa a mai subliniat că jurnaliștii din Basarabia întregesc ceea ce se cunoaște până acum, că fac istorie, și că „este istorie validată ceea ce scrieți”, propunând însă „să ne despărțim un pic de istorici” și dezvăluind că „am făcut o revistă (*Revista română de istorie a presei* – n.n.), să ne cunoaștem mai bine”. Distinsa profesoară a mai amintit despre „un spirit foarte primitor în

Dobrogea: s-au îngheșut ei ca să începă basarabienii refugiați”; i-a îndemnat pe cei prezenți „să nu vă împovărați cu neologisme”, a dezvăluit că în urma unor noi descoperiri, există o teorie că Vechea Europă a avut la bază o limbă geto-dacă, că noi, românii, suntem centrul de bază (buricul) Europei; că prin anii ’24-’28 Europa l-a cunoscut pe România Mare; a observat că „prea puțin s-a schimbat discursul ziaristic”, că „sunt lucruri excepționale pe care le aflăm numai din presă, istoricii nu spun acestea”, că „mereu stăm de strajă, iar la întrebarea: „De ce să-ți aperi limba?”, răspundem: „Pentru că ț-oi ia”.

Silvia Grossu a mai spus că o parte din lucrările participanților la Congres vor fi publicate într-un volum înainte de eveniment. Domnia Sa s-a mai referit la prezența basarabene în presa din România, la realizarea unui catalog al tuturor publicațiilor apărute în spațiul românesc în orice limbă, a unui dicționar, a unui nucleu al muzeu-

lui istoriei presei românești din Constanța, a unei reviste. S. Grossu a completat: „Avem nevoie mass-media să ne ofere certitudini de document să nu mai vorbim de problemele de limbă. Arhiva națională scoate reviste pe care nu le-ai văzut niciodată, colecții foarte valoroase, au fost ascunse în timpul sovietic, reviste tipărite în licee, reviste solide, eșalonul presei clericale, revista teoretică „Misionarul” din România, editată la Chișinău, ziarul „Cuvânt moldovenesc”, „Gazeta Basarabiei”, „România nouă”, „Cuvântul”, „Viața Basarabiei”, 1938, „Basarabia”, 1932, editate în anii ’20-’30. Constatăm că minoritățile au beneficiat de atâtea drepturi, uneori în detrimentul băștinășilor”.

La 27 aprilie, în Sala Senatului USM, în ca-

drul festivității de deschidere, au rostit mesaje de salut: **Silvia Grossu** (pe post de moderator), sala s-a ridicat în picioare pentru „Onor la Tricolor”; prof. **Mihai Revenco**, protector pentru activitatea științifică a USM, care a vorbit despre o responsabilitate sportivă, recunoașterea jurnalismului moldovenesc, despre jurnalismul de azi – izvor de inspirație pentru studenți, despre aflarea căii corecte între document și interpretare.

Conf. univ. dr. **Gheorghe Cojocaru**, directorul Institutului de Istorie, Stat și Drept al AȘM, a accentuat că presa este sursă de inspirație și documentare pentru istorici, că reproduce cu fidelitate imaginea unei epoci, imaginea unui regim, că avem nevoie de istorici ai presei, dar mai mult de ziarști, de o presă puternică, care să întregeste adevărul, libertatea și orientarea europeană.

Corina Cepoi, președintele Centrului de Jurnalism Independent, a subliniat că activitatea CJ este axată pe jurnalismul practic, că „înțelegem nevoia presei libere și colaborăm”.

Petre Gurau, directorul Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu” la Chișinău, a accentuat că libertatea presei a fost una dintre primele cuceriri din anii ’89-’90: „Cuvântul a răsturnat regimul. Sperăm că această epocă este închisă definitiv”; a subliniat că este necesar de a forma noua generație în spiritul cinstei, curajului, onoarei, adevărului, că demnitatea scrișului publicistic rămâne aceeași.

Prof. univ. dr. **Ilie Rad**, președinte al ARIP din Cluj-Napoca, a vorbit și despre omagierea memoriei lui Grigore Vieru și a lui Adrian Păunescu, iar conf. univ. dr. **Aurelia Lăpușanu** a menționat că de Ziaua Basarabiei la Pitești a fost dezvelit bustul lui Gr. Vieru și a fost instituită Diploma de Excelență Gr. Vieru; s-a referit la un pod cultural extraordinar Craiova - Chișinău, la memoria „pe care i-o păstrați lui Vieru”.

În cadrul ședinței în plen acad. **Mihail Cimpoi** a susținut conferința: „Anul 1912 în proiectele vizionare eminesciene”, observând că nu avem o istorie a presei basarabene și accentuând că revista „Literatura și arta” a făcut enorm pentru renașterea demnității naționale; iar acad. **Nicolae Dabija**, redactor-șef al săptămânalului „Literatura și arta” (unul dintre partenerii media), a prezentat o alocuțiune în dezbatere, afirmând că jurnaliștii au misiunea de a schimba mentalități, în timp ce Cuvântul poate adormi popoare.

A urmat prezentarea unor filme documentare realizate de studenții FJȘC, comunicări în cadrul celor șase secțiuni, consacrate metodologiei cercetării istoriei jurnalismului, prezențelor basarabene în presa din România, contribuțiile presei la consolidarea identității naționale etc.

Nina JOSU

RECTORUL ȘI OMUL CU MAJUSCULĂ NU MAI ESTE

S-a stins din viață personalitatea marcantă **Boris Melnic**, rector al rectorilor Universității de Stat din Republica Moldova, academician, doctor habilitat în biologie, profesor universitar, – **Omul mai mult decât Om**, mai mult decât savant, mai mult decât pedagog, mai mult decât cercetător – **Omul cu Majusculă...**

„Purtând dulcea povară a bunătății”, dar și a responsabilității sociale enorme în diverse posturi de conducere pe scara ierarhică: decan (1960); prorector pentru activitatea didactică (1964); prorector pentru activitatea științifică (1967); rector al USM (1974); președinte al Comisiei Superioare de Atestare a Cadrelor Didactico-Științifice (1992-2002); director al Consiliului Consultativ de Expertiză al AȘM. (din 2005), în lungul drum al căutării de sine și al descoperirilor nu numai că s-a manifestat ca un savant în domeniul fiziologiei omului, dar și a identificat, a pus în valoare, a accentuat, a cultivat și a apreciat calitățile înalte omenești, gând pe care îl va remarca îndeosebi: „*Cea mai dificilă profesie este cea de a fi om. A fi om este marea artă și calitatea supremă de a simți întotdeauna responsabilitatea față de om. Este datoria noastră sfântă de a păstra această calitate omenească...*”

Savant notoriu de înaltă probitate, cu un entuziasm desăvârșit izvorât dintr-o sursă inepuizabilă – dragostea de viață –, a demonstrat rolul primordial al cercetă-

rii în dezvoltarea societății, analizând în profunzime diverse probleme teoretice și practice ale fiziologiei normale, patologice și comparative, neurofiziologice și endocrinologice. Toate studiile sale, peste 500 la număr, recunoscute departe de hotarele țării, sunt percepute ca fiind trecute prin filiera sufletului său mare, generos, prin prisma omeniei, ca primă calitate prin care se poate manifesta prolific un cercetător erudit, un pedagog excelent, un savant notoriu, împătimit al umanismului, cu peste 34 de discipoli – doctori/doctori habilitați, care-i duc faima pe întregul glob, cu cea 500 de lucrări, inclusiv manuale, monografii, care povățuiesc, îi îndrumă pe toți și pe fiecare în particular.

Reprezentant al promoției postbelice, om de o corectitudine impecabilă, academicianul Boris Melnic a trecut prin diferite perioade ale reformărilor, s-a urcat pe piedestalul devenirii până la cea mai mare înălțime, dar a rămas același contemporan, trăind în permanență fiecare clipă cu intensitate sporită și pășind dăruț, cu piciorul drept, din secolul progresului în milenii vitezei, susținând continuitatea excelenței și a valorilor, fiind un promotor al celor înzestrați, al umanizării învățământului.

Despre savantul, profesorul, rectorul Boris Melnic au fost scrise și rostite sute de mii de cuvinte, și, oricât de multe vor mai răsună în continuare, ele nu vor putea exprima în suficientă măsură splendoarea unui zăbuciu viabil *Per aspera ad astra*, cuprins într-o viață de titan al învățământului și științei universitare prin care s-a perindat un univers uman inepuizabil.

Așa va rămâne: **RECTOR EMERIT AL Universității de Stat din Republica Moldova**, dar... o mândrie și o imagine nu numai a Universității de Stat din Republica Moldova, nu numai a comunității științifice, ci a întregii țări.

„Prin fel astăzi vom lăsa să vorbească istoria, provocând prezentul la niște confesii, la discuții sincere. Și orice prezent va purta amprenta elevului cu referință la academicianul Boris Melnic, pentru că toată viața Domniei Sale s-a aflat pe altarul neaprecierii, al dăruirii de sine, al dragostei

nemărginite față de *Alma Mater*, contopindu-se cu eu-l liric al celui mai emoționant poem dedicat Universității, autor P. Zadnipro:

„Eu vin la tine, Universitate, / Și sufletul de soare mi-i încins,
C-aici fiorul dragostei curate / Năzbătios în suflet s-a aprins...”

Boris Melnic... A iubit viața precum o poate iubi doar un suflet larg, accesibil tuturor, și ne-a lăsat în urmă a patrimoniului **LUMINA ZILELOR DE MÂINE** care va bucura viitoarele generații, precum îi bucură astăzi pe contemporanii săi. Astfel de oameni nu pot fi un trecut, ci rămân mereu un prezent – viu și accesibil.

Exprimăm sincere condoleanțe îndureratei familii, prietenilor, tuturor acelor care l-au cunoscut și l-au apreciat la justa sa valoare.

Nicolae Timofti, Președintele Republicii Moldova
Marian Lupu, Președintele Parlamentului Republicii Moldova
Vlad Filat, Prim-ministru
Mihai Moldovanu, Viceprim-ministru

Chiril Lucinschi, Președintele Comisiei cultură, educație, cercetare, finet, sport și mass-media
Dorin Chirtoacă, Primar General al Municipiului Chișinău

Ex-președinții RM: Mircea Snegur, Petru Lucinschi, Vladimir Voronin
Mihail Șleahțiuc, Ministru al Educației

Gheorghe Duca, Președinte al ASM
Gheorghe Ciocanu, Rectorul Universității de Stat din Republica Moldova

Teodor Furdui, Prim-vicepreședinte al ASM
Maria Șlapac, Vicepreședinte al ASM
Ion Tigheanu, Vicepreședinte al ASM

Ion Guceac, Secretar Științific General al ASM

Rectori: Ion Ababii, Ion Bostan, Gri-gore Belostecinic, Gheorghe Cimpoies, Nicolae Chicus, Andrei Popa, Gheorghe Popa

LUMINA FILELOR DE MÂINE

Rectoratul Universității de Stat din Republica Moldova, întreaga comunitate academică se află astăzi de îndurerea familiei **Melnic**, de rude, prieteni și exprimă sentimente de compasiune și profunde condoleanțe tuturor celor care l-au cunoscut și s-au pătruns de universul Boris Melnic.

Boris Melnic... A iubit viața precum o poate iubi doar un suflet larg, accesibil tuturor, lăsând în urmă a patrimoniului – **LUMINA ZILELOR DE MÂINE** – prin prisma celor cea 500 de lucrări, inclusiv manuale, monografii, recunoscute departe de hotarele țării, percepute ca fiind trecute prin filiera sufletului său mare, generos, prin prisma omeniei, – o primă calitate de care, în opinia Domniei Sale, nu ar

putea să se lipsească vreun pământean.

Împătimit al umanismului, s-a manifestat prolific ca un cercetător erudit, pedagog excelent, un savant desăvârșit, cucerind *globul științei* prin cei peste 34 de discipoli – doctori/ doctori habilitați, care-i duc faima în lumea întreagă.

Cărțile sale sunt un monument distinct și vor bucura viitoarele generații la fel ca pe contemporanii săi. Astfel de oameni precum Boris Melnic nu pot fi un trecut, ci rămân mereu un prezent – viu și accesibil.

Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Lidia GROSU

E trist la Academie și în universități...

La nici o lună de la trecerea la cele veșnice a acad. Andrei Andrieș, inima intelectualității moldave este iarăși plină de durere. Comunitatea academică și universitară deplâng zilele acesteia plecarea în eternitate a unei personalități științifice de marcă, a unui distins savant în domeniul fiziologiei umane, academicianul Boris Melnic.

Personalități, savanți, oameni de cultură, studenți, cei care l-au cunoscut, iubit, respectat, au avut fericirea să-i asculte prelegerile sau povata la orele de curs, de laborator, au mers alături de el în viața sau, pur și simplu, s-au întâlnit și au discutat, au venit să-și ia rămas bun de la regretatul academician Boris Melnic în ziua de 30 aprilie, de la Universitatea de Stat din Republica Moldova, instituție la căma căreia s-a aflat aproape două decenii.

„S-a stins luminărea unei viete pentru societate, pentru binele ei. A plecat din viață savantul, a plecat din viață rectorul rectorilor Universității de Stat din Republica Moldova, a plecat din viață Omul care se bucura de un respect deosebit din partea comunității universitare și a studenților”, a menționat la mitingul de doliu dr.hab., prof. Mihai Revenco, prorectorul USM, remarcând că în memoria universitarilor, dar și a tuturor celor care l-au cunoscut, acad. Boris Melnic va rămâne drept „intruchiparea înțelepciunii omului de la țară, cu educația rafinată a celui din spațiul urban, asociație care a creat un chip irepetabil în pleiada intelectualilor din Republica Moldova”.

„E trist în Academie și în universități, pentru că ne-a părăsit un Om cu multă cumsecădenie. E un exemplu de comportament, de cunoaștere, de organizare”, a menționat în cuvântul său de adio președintele ASM, acad. Gheorghe Duca, pentru care, timp de patru decenii, acad. Boris Melnic a fost un bun coleg și un mare prieten. Exprimând tristețea prea mare și prea multă a comunității științifice pentru această irecuperabilă pierdere, președintele ASM a profilat personalitatea complexă a regretatului academician, subliniind vocația unui iscusit pedagog, a unui distins savant, a unui exponent al culturii naționale, fără a eclipsa calitățile morale și nobile ale Omului cu suflet mare Boris Melnic, unde s-au regăsit înțelepciunea, verticalitatea, echilibrul, dragostea de oameni.

Sincere condoleanțe tuturor celor care l-au cunoscut și apreciat pe acad. Boris Melnic a exprimat dr.hab. Aurelia Crivoi, șefă a Catedrei de biologie umană, unul dintre cei 34 de discipoli ai regretatului academician. „A apreciat la justa sa valoare fiecare student, fiecare specialist, indiferent de postul pe care îl ocupa, în fiecare din noi el vedea o personalitate și numai discuția cu acest mare, brav Om al neamului își insufla noi puteri”.

„A plecat un om al omeniei, o personalitate, un academician, un rector, pe care, pe bună dreptate, comunitatea universitară l-a desemnat *rector al rectorilor USM*”, avea să remarce prof. Gheorghe Ciocanu, rector USM.

„Acad. Boris Melnic face parte din prima generație de inte-

lectuali din Republica Moldova”, a menționat acad. Gheorghe Rusnac, pentru care rezultatele muncii în cei 18 ani petrecuți de rectorul Boris Melnic la căma Universității de Stat din Republica Moldova au rămas ca o crestomatie, ca o carte de căpătâi pentru el, care a venit mai târziu în fruntea instituției, preluând moștenirea universitară.

O mărturie a recunoștinței față de tot ce a fost regretatul academician, a exprimat, în numele consătenilor, Ana Bondarencu, profesor universitar la USM, remarcând cu tristețe nedescrisă plecarea în lumea celor dreți a consătenului lor iubit și respectat.

Un pumn de țărână de la baștină, lacrimile brienenilor și un cuvânt de adio a adus Eugen Berliba, un alt consătenin, care a mărturisit că acad. Boris Melnic a fost pentru el verticală cu înțelepciunea omului de la țară și îndrumarea sătenilor. Consătenul, care cunoaște îndeaproape moștenirea științifică a academicianului, a amintit și un gest de mare demnitate din perioada anilor destăpărții naționale, când l-a văzut personal stând în genunchi în Piața Marii Adunări Naționale, rugându-se pentru prosperarea acestuia neam. De fiecare dată când venea la Chișinău, avea obiceiul de a-i aduce un măr sau o pară din grădina părintească. Astăzi i-a adus o punguțică cu pământ din grădina Domniei Sale, ca să-i fie mai aproape pământul de la baștină, pe care a crescut și în care deja își va găsi odihna de veci.

Și pentru că a trăit în lumină, toți s-au rugat de bunul Dumnezeu să-i dea lumină și acolo sus, în lumea celor sfinte.

Eugenia TOFAN,
Centrul Media al ASM

Societatea Urologilor din Republica Moldova, Catedra de urologie și nefrologie chirurgicală a USMF „Nicolae Testemițanu”, Clinica de Urologie, Dializă și Transplant Renal SCR exprimă profunde condoleanțe colegului **CONSTANTIN LUPAȘCO**, șef al secției urologice, conferențiarului universitar, **VERA LUPAȘCO**, șefă a secției oftalmologice, rudelor îndurerate, în legătură cu decesul subit al fiecei **NATALIA LUPAȘCO**, doctor în medicină, medic-oftalmolog la Spitalul Clinic Republican.

S-a stins prea devreme, pentru că a ars intens și pentru toată lumea. Au copleșit-o durerile pentru că a trecut prin sine durerile oamenilor care au înconjurat-o, durerile breslei profesionale și durerile neamului, cel pe care l-a slujit cu multă demnitate, cu mari sacrificii.
Dumnezeu să o aibă în paza Sa!

ION VATAMANU – SAVANT DE CERTĂ VALOARE ÎN DOMENIUL CHIMIEI ANALITICE

Cu Ion Vatamanu am făcut cunoștință prima dată în luna august 1974 în incinta Institutului de Chimie al AȘM. Întâlnirea s-a produs pe culoarul etajului 2 al blocului de chimie al Academiei de Științe a Republicii Moldova în preajma biroului de audiență al directorului Institutului de Chimie al AȘM, al reparatorului savant Antonie Ablov. Eu stăteam la „coadă”, încercând să intru în audiență, pentru a fi reangajat în institut după expirarea termenului obligatoriu al serviciului militar, iar dl Ion Vatamanu venea cu niște probleme de serviciu, fiind șef de laborator. Academicianul Antonie Ablov obișnuia să discute amănunțit cu toți angajații institutului. Din acest motiv, lumea aștepta ore întregi până în biroul academicianului Antonie Ablov, dlui imi spune: „Măi Tudore, dacă mă mai pedepsești și de data aceasta, să știu că o să-l pedepesc și eu, dar ceva mai târziu”. Fraza a fost spusă cu o mimică serioasă, dar în interior intuiam ușor o glumă poetică... Acesta era Ion Vatamanu – unul în text și cu totul altul în subtext. Ca să-l înțeleg – trebuia să-l „gusti” și cu mintea, și cu sufletul.

Ion Vatamanu a început să pătrundă în tainele științei chimice prin anii '50 ai secolului trecut, când domnia Sa era încă student la Facultatea de Chimie a Universității de Stat din R. Moldova. Cercetările științifice veritabile au luat amploare încă după anul 1960 când, absolvind facultatea, a fost repartizat la Institutul de Chimie al AȘM ca laborant în Laboratorul de Chimie Analitică prin ordinul nr. 40 din 12.IX.1960, semnat de reparatorul savant chimist, academicianul Antonie Ablov, laborator condus pe atunci de academicianul Iurie Lealco. Anume în acest laborator tânărul Ion Vatamanu începe cercetările în domeniul elucidării proceselor și mecanismelor de formare a compușilor compleși în soluție și pe suprafața electrozilor picurător de mercur, prin metoda polarografică. Rezultatele științifice i-au permis elaborarea a noi metode electrochimice de detectare a unui șir de ioni cu valență mixtă în diverse obiecte ale mediului ambiant. Utilizarea efectelor de cataliză și de adsorbție, care se produceau în soluții și pe electroz, a permis mărirea de 200-300 de ori a sensibilității metodelor propuse și utilizarea diversilor compuși bidentati, ce conțin grupări specifice ale oxigenului și azotului.

Rezultatele cercetărilor vizând procesele de formare a compușilor au demonstrat că reacțiile chimice care decurg sunt complexe și depind de mulți factori. Pentru elucidarea acestor fenomene au fost folosite formulele matematice ce pot intui relațiile dintre curentul de schimb și potențialul de echilibru în procesele de oxidare-reducere care se realizează în soluție și pe suprafața electrozilor. Studiile privind influența substanțelor tensioactive asupra proceselor de oxidare-reducere a compușilor ionilor metalelor cu valență mixtă au făcut posibilă stabilirea deplasării potențialelor redox în sistemul ion/metale (atenție: ion/metale, însă nu Ion Vatamanu!). Dar anume acest fenomen, intuit de Ion Vatamanu, a permis elaborarea metodelor de detectare a ionilor metalelor în amestecul lor care au potențiale redox similare. Fenomenul, precum vedem, a „cerut” deja atșarea sa la numele Ion Vatamanu. Ionii deci au început să se completeze reciproc. Rezultatele pe care le obținea tânărul laborant au prezentat un interes atât de mare pentru conducerea institutului, încât, în 1964, prin ordinul directorului Institutului de Chimie, acad. Antonie Ablov, chimistul Ion Vatamanu este avansat în funcția de cercetător științific. În anul 1971 Ion Vatamanu susține cu succes teza de doctorat în chimie în cadrul Consiliului specializat de pe lângă Universitatea „Ivan Franko” din Lviv cu tema „Studiul oscilopolarografic al complexelor de bismut (III), zinc (II) și stibiu (III) cu liganzi adecvați și aplicarea acestor complexe în analiza...”

În 1973, doctorul în chimie Ion Vatamanu este ales prin concurs șef al Laboratorului Metode Electrochimice de Cercetare. În această calitate Ion Vatamanu a depus multe eforturi pentru a lărgi domeniul de studiu. Astfel au început cercetări în domeniul elaborării metodelor de determinare a pesticidelor, a metalelor grele în apele naturale, în cele reziduale, în produsele alimentare etc. Cercetările realizate au permis elaborarea unor metode performante de determinare a poluanților de natură organică și anorganică în diverse componente ale mediului ambiant.

Pe parcursul activității sale științifice, Ion Vatamanu a publicat peste 150 de lucrări științifice în reviste prestigioase din țară și din străinătate. Printre acestea se cuvin menționate 3 monografii și 5 brevete de invenții.

În timpul activității sale în cadrul Institutului de Chimie al AȘM, Ion Vatamanu se ocupa și de poezie. Astfel, în pererții Laboratorului Metode Electrochimice de Cercetare al Institutului de Chimie al fost scrise, cred, sute de poezii. Se

au fost folosite formulele matematice ce pot intui relațiile dintre curentul de schimb și potențialul de echilibru în procesele de oxidare-reducere care se realizează în soluție și pe suprafața electrozilor. Studiile privind influența substanțelor tensioactive asupra proceselor de oxidare-reducere a compușilor ionilor metalelor cu valență mixtă au făcut posibilă stabilirea deplasării potențialelor redox în sistemul ion/metale (atenție: ion/metale, însă nu Ion Vatamanu!). Dar anume acest fenomen, intuit de Ion Vatamanu, a permis elaborarea metodelor de detectare a ionilor metalelor în amestecul lor care au potențiale redox similare. Fenomenul, precum vedem, a „cerut” deja atșarea sa la numele Ion Vatamanu. Ionii deci au început să se completeze reciproc. Rezultatele pe care le obținea tânărul laborant au prezentat un interes atât de mare pentru conducerea institutului, încât, în 1964, prin ordinul directorului Institutului de Chimie, acad. Antonie Ablov, chimistul Ion Vatamanu este avansat în funcția de cercetător științific. În anul 1971 Ion Vatamanu susține cu succes teza de doctorat în chimie în cadrul Consiliului specializat de pe lângă Universitatea „Ivan Franko” din Lviv cu tema „Studiul oscilopolarografic al complexelor de bismut (III), zinc (II) și stibiu (III) cu liganzi adecvați și aplicarea acestor complexe în analiza...”

În 1973, doctorul în chimie Ion Vatamanu este ales prin concurs șef al Laboratorului Metode Electrochimice de Cercetare. În această calitate Ion Vatamanu a depus multe eforturi pentru a lărgi domeniul de studiu. Astfel au început cercetări în domeniul elaborării metodelor de determinare a pesticidelor, a metalelor grele în apele naturale, în cele reziduale, în produsele alimentare etc. Cercetările realizate au permis elaborarea unor metode performante de determinare a poluanților de natură organică și anorganică în diverse componente ale mediului ambiant.

Pe parcursul activității sale științifice, Ion Vatamanu a publicat peste 150 de lucrări științifice în reviste prestigioase din țară și din străinătate. Printre acestea se cuvin menționate 3 monografii și 5 brevete de invenții.

În timpul activității sale în cadrul Institutului de Chimie al AȘM, Ion Vatamanu se ocupa și de poezie. Astfel, în pererții Laboratorului Metode Electrochimice de Cercetare al Institutului de Chimie al fost scrise, cred, sute de poezii. Se

au fost folosite formulele matematice ce pot intui relațiile dintre curentul de schimb și potențialul de echilibru în procesele de oxidare-reducere care se realizează în soluție și pe suprafața electrozilor. Studiile privind influența substanțelor tensioactive asupra proceselor de oxidare-reducere a compușilor ionilor metalelor cu valență mixtă au făcut posibilă stabilirea deplasării potențialelor redox în sistemul ion/metale (atenție: ion/metale, însă nu Ion Vatamanu!). Dar anume acest fenomen, intuit de Ion Vatamanu, a permis elaborarea metodelor de detectare a ionilor metalelor în amestecul lor care au potențiale redox similare. Fenomenul, precum vedem, a „cerut” deja atșarea sa la numele Ion Vatamanu. Ionii deci au început să se completeze reciproc. Rezultatele pe care le obținea tânărul laborant au prezentat un interes atât de mare pentru conducerea institutului, încât, în 1964, prin ordinul directorului Institutului de Chimie, acad. Antonie Ablov, chimistul Ion Vatamanu este avansat în funcția de cercetător științific. În anul 1971 Ion Vatamanu susține cu succes teza de doctorat în chimie în cadrul Consiliului specializat de pe lângă Universitatea „Ivan Franko” din Lviv cu tema „Studiul oscilopolarografic al complexelor de bismut (III), zinc (II) și stibiu (III) cu liganzi adecvați și aplicarea acestor complexe în analiza...”

În timpul activității sale în cadrul Institutului de Chimie al AȘM, Ion Vatamanu se ocupa și de poezie. Astfel, în pererții Laboratorului Metode Electrochimice de Cercetare al Institutului de Chimie al fost scrise, cred, sute de poezii. Se

au fost folosite formulele matematice ce pot intui relațiile dintre curentul de schimb și potențialul de echilibru în procesele de oxidare-reducere care se realizează în soluție și pe suprafața electrozilor. Studiile privind influența substanțelor tensioactive asupra proceselor de oxidare-reducere a compușilor ionilor metalelor cu valență mixtă au făcut posibilă stabilirea deplasării potențialelor redox în sistemul ion/metale (atenție: ion/metale, însă nu Ion Vatamanu!). Dar anume acest fenomen, intuit de Ion Vatamanu, a permis elaborarea metodelor de detectare a ionilor metalelor în amestecul lor care au potențiale redox similare. Fenomenul, precum vedem, a „cerut” deja atșarea sa la numele Ion Vatamanu. Ionii deci au început să se completeze reciproc. Rezultatele pe care le obținea tânărul laborant au prezentat un interes atât de mare pentru conducerea institutului, încât, în 1964, prin ordinul directorului Institutului de Chimie, acad. Antonie Ablov, chimistul Ion Vatamanu este avansat în funcția de cercetător științific. În anul 1971 Ion Vatamanu susține cu succes teza de doctorat în chimie în cadrul Consiliului specializat de pe lângă Universitatea „Ivan Franko” din Lviv cu tema „Studiul oscilopolarografic al complexelor de bismut (III), zinc (II) și stibiu (III) cu liganzi adecvați și aplicarea acestor complexe în analiza...”

În timpul activității sale în cadrul Institutului de Chimie al AȘM, Ion Vatamanu se ocupa și de poezie. Astfel, în pererții Laboratorului Metode Electrochimice de Cercetare al Institutului de Chimie al fost scrise, cred, sute de poezii. Se

au fost folosite formulele matematice ce pot intui relațiile dintre curentul de schimb și potențialul de echilibru în procesele de oxidare-reducere care se realizează în soluție și pe suprafața electrozilor. Studiile privind influența substanțelor tensioactive asupra proceselor de oxidare-reducere a compușilor ionilor metalelor cu valență mixtă au făcut posibilă stabilirea deplasării potențialelor redox în sistemul ion/metale (atenție: ion/metale, însă nu Ion Vatamanu!). Dar anume acest fenomen, intuit de Ion Vatamanu, a permis elaborarea metodelor de detectare a ionilor metalelor în amestecul lor care au potențiale redox similare. Fenomenul, precum vedem, a „cerut” deja atșarea sa la numele Ion Vatamanu. Ionii deci au început să se completeze reciproc. Rezultatele pe care le obținea tânărul laborant au prezentat un interes atât de mare pentru conducerea institutului, încât, în 1964, prin ordinul directorului Institutului de Chimie, acad. Antonie Ablov, chimistul Ion Vatamanu este avansat în funcția de cercetător științific. În anul 1971 Ion Vatamanu susține cu succes teza de doctorat în chimie în cadrul Consiliului specializat de pe lângă Universitatea „Ivan Franko” din Lviv cu tema „Studiul oscilopolarografic al complexelor de bismut (III), zinc (II) și stibiu (III) cu liganzi adecvați și aplicarea acestor complexe în analiza...”

În timpul activității sale în cadrul Institutului de Chimie al AȘM, Ion Vatamanu se ocupa și de poezie. Astfel, în pererții Laboratorului Metode Electrochimice de Cercetare al Institutului de Chimie al fost scrise, cred, sute de poezii. Se

au fost folosite formulele matematice ce pot intui relațiile dintre curentul de schimb și potențialul de echilibru în procesele de oxidare-reducere care se realizează în soluție și pe suprafața electrozilor. Studiile privind influența substanțelor tensioactive asupra proceselor de oxidare-reducere a compușilor ionilor metalelor cu valență mixtă au făcut posibilă stabilirea deplasării potențialelor redox în sistemul ion/metale (atenție: ion/metale, însă nu Ion Vatamanu!). Dar anume acest fenomen, intuit de Ion Vatamanu, a permis elaborarea metodelor de detectare a ionilor metalelor în amestecul lor care au potențiale redox similare. Fenomenul, precum vedem, a „cerut” deja atșarea sa la numele Ion Vatamanu. Ionii deci au început să se completeze reciproc. Rezultatele pe care le obținea tânărul laborant au prezentat un interes atât de mare pentru conducerea institutului, încât, în 1964, prin ordinul directorului Institutului de Chimie, acad. Antonie Ablov, chimistul Ion Vatamanu este avansat în funcția de cercetător științific. În anul 1971 Ion Vatamanu susține cu succes teza de doctorat în chimie în cadrul Consiliului specializat de pe lângă Universitatea „Ivan Franko” din Lviv cu tema „Studiul oscilopolarografic al complexelor de bismut (III), zinc (II) și stibiu (III) cu liganzi adecvați și aplicarea acestor complexe în analiza...”

În timpul activității sale în cadrul Institutului de Chimie al AȘM, Ion Vatamanu se ocupa și de poezie. Astfel, în pererții Laboratorului Metode Electrochimice de Cercetare al Institutului de Chimie al fost scrise, cred, sute de poezii. Se

au fost folosite formulele matematice ce pot intui relațiile dintre curentul de schimb și potențialul de echilibru în procesele de oxidare-reducere care se realizează în soluție și pe suprafața electrozilor. Studiile privind influența substanțelor tensioactive asupra proceselor de oxidare-reducere a compușilor ionilor metalelor cu valență mixtă au făcut posibilă stabilirea deplasării potențialelor redox în sistemul ion/metale (atenție: ion/metale, însă nu Ion Vatamanu!). Dar anume acest fenomen, intuit de Ion Vatamanu, a permis elaborarea metodelor de detectare a ionilor metalelor în amestecul lor care au potențiale redox similare. Fenomenul, precum vedem, a „cerut” deja atșarea sa la numele Ion Vatamanu. Ionii deci au început să se completeze reciproc. Rezultatele pe care le obținea tânărul laborant au prezentat un interes atât de mare pentru conducerea institutului, încât, în 1964, prin ordinul directorului Institutului de Chimie, acad. Antonie Ablov, chimistul Ion Vatamanu este avansat în funcția de cercetător științific. În anul 1971 Ion Vatamanu susține cu succes teza de doctorat în chimie în cadrul Consiliului specializat de pe lângă Universitatea „Ivan Franko” din Lviv cu tema „Studiul oscilopolarografic al complexelor de bismut (III), zinc (II) și stibiu (III) cu liganzi adecvați și aplicarea acestor complexe în analiza...”

În timpul activității sale în cadrul Institutului de Chimie al AȘM, Ion Vatamanu se ocupa și de poezie. Astfel, în pererții Laboratorului Metode Electrochimice de Cercetare al Institutului de Chimie al fost scrise, cred, sute de poezii. Se

au fost folosite formulele matematice ce pot intui relațiile dintre curentul de schimb și potențialul de echilibru în procesele de oxidare-reducere care se realizează în soluție și pe suprafața electrozilor. Studiile privind influența substanțelor tensioactive asupra proceselor de oxidare-reducere a compușilor ionilor metalelor cu valență mixtă au făcut posibilă stabilirea deplasării potențialelor redox în sistemul ion/metale (atenție: ion/metale, însă nu Ion Vatamanu!). Dar anume acest fenomen, intuit de Ion Vatamanu, a permis elaborarea metodelor de detectare a ionilor metalelor în amestecul lor care au potențiale redox similare. Fenomenul, precum vedem, a „cerut” deja atșarea sa la numele Ion Vatamanu. Ionii deci au început să se completeze reciproc. Rezultatele pe care le obținea tânărul laborant au prezentat un interes atât de mare pentru conducerea institutului, încât, în 1964, prin ordinul directorului Institutului de Chimie, acad. Antonie Ablov, chimistul Ion Vatamanu este avansat în funcția de cercetător științific. În anul 1971 Ion Vatamanu susține cu succes teza de doctorat în chimie în cadrul Consiliului specializat de pe lângă Universitatea „Ivan Franko” din Lviv cu tema „Studiul oscilopolarografic al complexelor de bismut (III), zinc (II) și stibiu (III) cu liganzi adecvați și aplicarea acestor complexe în analiza...”

În timpul activității sale în cadrul Institutului de Chimie al AȘM, Ion Vatamanu se ocupa și de poezie. Astfel, în pererții Laboratorului Metode Electrochimice de Cercetare al Institutului de Chimie al fost scrise, cred, sute de poezii. Se

au fost folosite formulele matematice ce pot intui relațiile dintre curentul de schimb și potențialul de echilibru în procesele de oxidare-reducere care se realizează în soluție și pe suprafața electrozilor. Studiile privind influența substanțelor tensioactive asupra proceselor de oxidare-reducere a compușilor ionilor metalelor cu valență mixtă au făcut posibilă stabilirea deplasării potențialelor redox în sistemul ion/metale (atenție: ion/metale, însă nu Ion Vatamanu!). Dar anume acest fenomen, intuit de Ion Vatamanu, a permis elaborarea metodelor de detectare a ionilor metalelor în amestecul lor care au potențiale redox similare. Fenomenul, precum vedem, a „cerut” deja atșarea sa la numele Ion Vatamanu. Ionii deci au început să se completeze reciproc. Rezultatele pe care le obținea tânărul laborant au prezentat un interes atât de mare pentru conducerea institutului, încât, în 1964, prin ordinul directorului Institutului de Chimie, acad. Antonie Ablov, chimistul Ion Vatamanu este avansat în funcția de cercetător științific. În anul 1971 Ion Vatamanu susține cu succes teza de doctorat în chimie în cadrul Consiliului specializat de pe lângă Universitatea „Ivan Franko” din Lviv cu tema „Studiul oscilopolarografic al complexelor de bismut (III), zinc (II) și stibiu (III) cu liganzi adecvați și aplicarea acestor complexe în analiza...”

În timpul activității sale în cadrul Institutului de Chimie al AȘM, Ion Vatamanu se ocupa și de poezie. Astfel, în pererții Laboratorului Metode Electrochimice de Cercetare al Institutului de Chimie al fost scrise, cred, sute de poezii. Se

au fost folosite formulele matematice ce pot intui relațiile dintre curentul de schimb și potențialul de echilibru în procesele de oxidare-reducere care se realizează în soluție și pe suprafața electrozilor. Studiile privind influența substanțelor tensioactive asupra proceselor de oxidare-reducere a compușilor ionilor metalelor cu valență mixtă au făcut posibilă stabilirea deplasării potențialelor redox în sistemul ion/metale (atenție: ion/metale, însă nu Ion Vatamanu!). Dar anume acest fenomen, intuit de Ion Vatamanu, a permis elaborarea metodelor de detectare a ionilor metalelor în amestecul lor care au potențiale redox similare. Fenomenul, precum vedem, a „cerut” deja atșarea sa la numele Ion Vatamanu. Ionii deci au început să se completeze reciproc. Rezultatele pe care le obținea tânărul laborant au prezentat un interes atât de mare pentru conducerea institutului, încât, în 1964, prin ordinul directorului Institutului de Chimie, acad. Antonie Ablov, chimistul Ion Vatamanu este avansat în funcția de cercetător științific. În anul 1971 Ion Vatamanu susține cu succes teza de doctorat în chimie în cadrul Consiliului specializat de pe lângă Universitatea „Ivan Franko” din Lviv cu tema „Studiul oscilopolarografic al complexelor de bismut (III), zinc (II) și stibiu (III) cu liganzi adecvați și aplicarea acestor complexe în analiza...”

În timpul activității sale în cadrul Institutului de Chimie al AȘM, Ion Vatamanu se ocupa și de poezie. Astfel, în pererții Laboratorului Metode Electrochimice de Cercetare al Institutului de Chimie al fost scrise, cred, sute de poezii. Se

au fost folosite formulele matematice ce pot intui relațiile dintre curentul de schimb și potențialul de echilibru în procesele de oxidare-reducere care se realizează în soluție și pe suprafața electrozilor. Studiile privind influența substanțelor tensioactive asupra proceselor de oxidare-reducere a compușilor ionilor metalelor cu valență mixtă au făcut posibilă stabilirea deplasării potențialelor redox în sistemul ion/metale (atenție: ion/metale, însă nu Ion Vatamanu!). Dar anume acest fenomen, intuit de Ion Vatamanu, a permis elaborarea metodelor de detectare a ionilor metalelor în amestecul lor care au potențiale redox similare. Fenomenul, precum vedem, a „cerut” deja atșarea sa la numele Ion Vatamanu. Ionii deci au început să se completeze reciproc. Rezultatele pe care le obținea tânărul laborant au prezentat un interes atât de mare pentru conducerea institutului, încât, în 1964, prin ordinul directorului Institutului de Chimie, acad. Antonie Ablov, chimistul Ion Vatamanu este avansat în funcția de cercetător științific. În anul 1971 Ion Vatamanu susține cu succes teza de doctorat în chimie în cadrul Consiliului specializat de pe lângă Univers